

SVOBODA

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 5 ЖОВТНЯ 1911. ЧИСЛО 40. VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, October 5, 1911. No. 40.

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

Розмет за місяць вересень 1911.

Розхід за місяць вересень с. р. єсть:

За померших членів або їх жени і за випадки каліцтва.

Відділ.		
219.	Вітик Тимко - - - - -	$1000.00
12.	Цар Стефан - - - - -	1000.00
195.	Тезбір Стефан член і муж членкині Анни - -	1400.00
27.	Ґарбера Данько - - -	1000.00
78.	Ґресь Іван - - - - -	1000.00
10.	Загочевська Ольга ж. Ів.	400.00
28.	Воївка Марія ж. Івана	400.00
171.	Женчак Анна ж. Филим.	200.00
33.	Михаліцка Мел. ж. Григ.	400.00
71.	Сломська Анна ж. Ів.	400.00
46.	Ярощак Анна ж. Івана	400.00
284.	Марцій Мартин - - -	200.00
229.	Какун Павло - - - -	200.00
2.	Домбровська Марія - -	200.00
46.	Тенча Йосиф - - - -	100.00
43.	Мута Григорій - - -	100.00

Разом виплачено запомог	$8.400.00
Платня Гол. урядників за місяць вересень - -	270.00
„Свобода“ за роботи друкарські - - - - - -	488.50
Адміністр. Союза за міс. вересень - - - - -	239.70
Річне засідане гол. Уряду (перша часть) - - -	825.00
Весь розхід виносить	$10.223.20

Розмет платить 11.727 членів на ціле посмертне (кождий по 82 цнт.) і і 1675 членів на пів посмертного (кождий по 41 центів).

Крім того кождий член платить за орґан „Р. Н. Союза” по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі, на Еміґраційний Фонд по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.00 дол., а на половину посмертного 59 центів.

Дм. Капітула, гол. предсід.
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловськпй, гол. секр.

Звіт

з річного засіданя Головного Уряду Р. Н. Союза, відбувшого ся в Джерзи Сіті, Н. Дж. на днях 5., 6., 7., і 8. вересня 1911-го року.

(Дальше).

Наступило відтак справоздане п. містопредсідателя, котрий рівнож заявив, що годить ся з справозданем п. голов. предсідателя, позаяк самостійно не полагоджував ніяких Союзових справ.

Тепер з порядку випадало приступити до справоздання гол. рек. секретаря.

Позаяк однакож гол. рек. секр. був змушений перерваги його на хвилю, проте засідане відложило його справоздане на пізнійше, а приступлено до полагодженя наглої справи, именно справи члена від. 245, п. Стефана Корочка, з Trenton, N. J. По відчитаню сьвідоцтва лікарського, ухвалено на внесенє п. Ґлови виплатити п. Стеф. Корочкови $200.00 за утрату пальців у ноги.

Відтак наступило справоздане гол. фін. секретаря:

Річне Справоздане Касове Руського Народного Союза за час від серпня 1910 до липня 1911.

ПРИХІД.

В серпни 1910 р. було приходу - - - - - - - -	10.230.56
в вересни - - - - - - -	14.022.70
в жовтни - - - - - - -	19.515.15
в падолисті - - - - - -	16.405.68
в грудни - - - - - - -	16.643.76
в січни 1911 року - - -	19.427.50
в лютім - - - - - - -	16.652.03
в марцю - - - - - - -	11.906.87
в цьвітни - - - - - - -	13.068.26
в маю - - - - - - -	19.260.84
в червни - - - - - - -	13.664.40
Процентів за той час вплинуло - - - - - - -	1.935.93
Весь прихід від 1. серпня 1910 до 1. липня 1911 р. є	172.733.68

РОЗХІД.

В серпни 1910 року було розходу - - - - - - -	27.968.60
в вересни - - - - - - -	10.514.84
в жовтни - - - - - - -	8.234.78
в падолисті - - - - - -	15.707.06
в грудни - - - - - - -	15.689.59
в січню 1911 р. - - - - -	21.589.16
в лютім - - - - - - -	14.995.17
в марцю - - - - - - -	11.581.62
в цьвітни - - - - - - -	10.262.34
в маю - - - - - - -	16.947.86
в червни - - - - - - -	11.300.61
Весь розхід від 1. серп. 1910 до 1. липня 1911 р. був	164.821.63

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід від серпня 1910 р. до 1-го липня 1911 р. був	172.733.68
Розхід за той сам час був	164.821.63
Остає надвижка - - - -	7.912.05
На послідній Головн. XI. конвенції позістало - -	83.533.96
Разом	91.446.01
З тої суми виплачено на дім Р. Н. Союза - - -	13.500.00
Тому готівка з початком 1-го липня 1911 остає	77.946.01
З тих гроший, які Р. Н. Союз посідає з днем 1. липня 1911 р. припадає на	
фонд сирітський - - -	42.950.09
„ резервовий - - -	18.190.46
„ народний - - -	3.555.28
„ бідних - - - -	5.974.98
„ еміґраційний - -	1.204.82
„ розпорядимий - -	6.070.38
Разом	77.946.01

Специфікація Приходів і Розходів Р. Н. Союза.

ПРИХОДИ.

За час від 1-го серпня 1910 до 1-го липня 1911 р. вплинуло до каси за розмет, фонди і на орґан Р. Н. Союза - - - - -	166.656.81
За вступ., грамоти, відзнаки, книжочки платничі, братські книги, печатки і чартери вплинуло - -	3.640.94
Процентів по конець 1-го липня вплинуло - - -	1.935.93
Звернено назад до каси невиплачених чеків а зарахованих в розходах -	500.00
Разом прихід був	172.733.68

РОЗХОДИ.

За час від 1-го серпня 1910 до 1-го липня 1911 р. розходи були слідуючі: Посмертних запомог по членах виплачено на суму - - - - - - - -	73.259.60
Посм. запомог по женах членів (або мужах жен)	23.000.00
Сирітських частий виплачено на суму - - - -	15.860.92
Запомог членам - - - -	11.160.00
„Свободі“, яко орґанови Р. Н. Союза - - - - -	14.841.40
Платня урядників - - -	2.970.00
Відзнаки Р. Н. Союза -	800.00
Адміністрація - - - -	1.222.20
Друки для Р. Н. Союза -	515.25
Подорожи, дієти і засідання	1.775.80
Нагороди орґанізаторів -	995.20
Календар на 1911 рік - -	2.694.45
Статути - - - - - - - -	1.257.43
За справи кортові адвокатам - - - - - - - -	396.50
Бонди головних урядників	121.50
Засідане XI. Головної Конвенції - - - - - - - -	12.003.61
Адаптація дому Р. Н. Союза	1.723.07
Асекурація Дому Р. Н. Союза і офісу (на 3 роки)	223.70
Разом розхід був	164.821.63

Поділ фондів.

Фонд сирітський з кінцем липня 1910 р. виносив	38.870.95
Від 1. серпня 1910 р. до 1. липня 1911 вплинуло	19.940.06
Разом	58.811.01
За той сам час виплачено	15.860.92
Сирітський фонд з днем 1-го липня б. р. виносить	42.950.09
Фонд резервовий з кінцем липня 1910 р. виносив	20.733.91
Від 1-го серпня 1910 р. до 1. липня 1911 вплинуло	10.856.55
Разом	31.590.46
З сего фонду взято на купно дому Р. Н. Союза -	13.400.00
Фонд резервовий з днем 1. липня б. р. виносить	18.190.46
Фонд народний з кінцем липня 1910 р. виносив	3.959.34
Від 1. серпня 1910 р. до 1. липня б. р. вплинуло	1.595.94
Разом	5.555.28
З сего фонду виплачено дорогою запомог . . .	2.000.00
Фонд народний з днем 1-го липня б. р. виносить -	3.555.28
Фонд бідних з кінцем липня 1910 р. виносив - -	4.735.31
Від 1-го серпня 1910 р. до 1. липня 1911 вплинуло	1.629.67
Разом	6.364.98
З сего фонду виплачено дорогою запомог - - -	390.00
Фонд бідних з днем 1-го липня 1911 р. виносить	5.974.98
Фонд еміґраційний. Сей фонд увійшов в житє доперва по послідній Головній Конвенції і з днем 1. липня 1911 виносить	1.204.82

Що до смертельности членів і їх жен в Р. Н. Союзі, то за послідний рік вмерло і виплачено по них посмертне 104 членів, 56 жен або мужів членкинь і 67 каліцтв, иншими словами сказавши: Р. Н. Союз має що місяця пересічно понад 20 випадків.

Справоздане Руського Молодечого Союза.

ПРИХІД.

В серпни 1910 р. було приходу - - - - - - - -	407.38
в вересни - - - - - - -	381.89
в жовтни - - - - - - -	347.71
в падолисті - - - - - -	413.80
в грудни - - - - - - -	328.43
в січни 1911 р. - - - -	385.66
в лютім - - - - - - - -	383.16
в марцю - - - - - - -	353.46
в цьвітни - - - - - - -	400.17
в маю - - - - - - - -	362.84
в червни - - - - - - -	388.08
Процентів вплинуло - -	191.76
Весь прихід до 1-го липня 1911 р. був - - -	4.344.35

РОЗХІД.

В серпни 1910 р. виплачено	99.00
в вересни - - - - - - -	15.00
в жовтни - - - - - - -	15.00
в падолисті - - - - - -	15.00
в грудни - - - - - - -	15.00
в січни 1911 р. - - - -	15.00
в лютім - - - - - - -	33.00
в марцю - - - - - - -	72.00
в цьвітни - - - - - - -	164.00
в маю - - - - - - - -	15.00
в червни - - - - - - -	15.00
Весь розхід до 1-го липня 1911 р. виносив - - -	473.00

Зіставленє:

Весь прихід від 1. серпня 1910 до 1. липня 1011 був	4.344.35
Розхід за той сам час був	473.00
Надвижка з днем 1-го липня 1911 р. остала - -	3.871.35
На XI. Головній Конвенції позістало - - - - - -	8.713.46
Стан каси Мол. Р. Союза з днем 1. липня 19111 виносив - - - - - - -	12.584.81
Прихід Р. Мол. Союза складав ся з місячних вкладок, яких від 1-го серпня 1910 р. до 1-го липня 1911 р. вплинуло -	4.344.35
Розхід Р. Мол. Союза складав ся з таких позицій: Запомог виплачено на суму - - - - - - - -	308.00
Платня урядникам - - -	165.00
Разом	473.00

С. Ядловський, фін. секр.

(Дальше буде).

ОБРУСИТЕЛЇ.

Повість із суспільного житя поліської країни,

Н. ЛАНСЬКОІ.

*З великоруського переклала ****

(Дальше).

Боячись пообіцяти на непевне і марно робити надію, намовила Тетяна Николаївна чоловіка, щоб лишив свої папери у неї до завтра. Вона розуміла, що втручає ся не в свою річ, було то її дуже не мило; однакож мовчати, видячи таке страшне безправство, не могла ніяк. На біду ще Орлова не було дома, тож післала вона кухаря за ротмістром. Александер Данилович прийшов: але так був втомлений засїданем і згрижений пересправами з глупим предсїдателем і всїми членами, що сам не свій чув ся. — Всї вони такі ідіоти!... — Але напивши ся чаю, відотхнув на тілько, що міг вислухати оповіданє Тетяни Николаївни. Він скочив з місця і сказав, що „се чорт знає що такого: людий хапають як перестушників!"

— Шож буде з Десятниковим? подання приймати не хотять...

— І не можуть: прийшло розпоряджене, що лише до 2-го падолиста можна приймати, а нинї маємо 6-го.

— До котрих же років вони мають ставляти ся? — запитала Тетяна Николаївна, зворушена сильно, але стараючись говорити як найспокійнїйше.

— До двайцять першого; о тім всї знають...

— Здає ся, що не всї, бо Корнію Десятникови двайцять пять лїт, так в метрицї стоїть!

— Щож робити! то певно якась помилка... Чомуж він не заходив ся борше?

— Як то борше? Він ходить від тої хвилї, коли йому вихали льос, а борше і сам він не знав, що наважили ся його відобрати... От прочитайте поданє, пан Моропко за него рубля взяв, а бурмістрови, а жидови-факторови, а сторожу Луцї, щоби лише допустив... Ви знаєте, Александре Даниловичу, що то здирство, то грабіж, а ви кажете: розпоряджене таке!...

Зиков взяв поданє і не дочитавши до кінця, поклав на стіл. Чим більше Тетяна Николаївна горячила ся, тим більше ротмістр остигав і коли перед ним розкрив ся знов повний образ хитрих способів, огляду, побору, вся глупота щоденних сварів, непорозумінь, грубих натяків, якихось властивих, йому незрозумілих слів, коли уявилась перед ним наново вся маса переглянених жидівських лиць і все то разом сплило ся в одну гірку спомипку, з додатком ріжних особистих прикрих відносин, — він нагло встав з місця і сказав, що тепер він не в силї заняти ся Десятниковим. — Най прийде до мене завтра, — доповів Зиков і попращавши ся з Тетяною Николаївною, пішов очевидно розстроєний.

— Нічого тут з того не буде! — погадала собі і постановила піти ще до Плятона Антоновича. Чула вона, що той порив, котрий попихав її брати до серця чужі справи так як свої, підоймав ся все висше і висше, в міру того, як збільшувались перепони, а до глубокого жалю, який почула від першої хвилї над Десятниковим, прилучив ся ще гнів, майже злість на таку непорадність — відки ждати ратунке, де шукати справедливости? Зиков сказав, що то помилка, але Тетяна Николаївна знала, що такий один Десятників з поміж соток таких самих неписьменних, невчених, нещасливих мужиків для панів від комісії не значить нічого і не збудить в них найменшого інтересу.

Тетяна Николаївна огорнула ся і пішла до депутата Плятона Антоновича. Він був щось нездоров і перепрашав, що не може до неї вийти, але на сильну просьбу не охотно показав із за дверий своє лице; в його чорних, розумних очах, під густими сивими бровами заховалась ще вся сьвіжість молодечого огню.

— Знаю, знаю. Був у мене старий Десятників, — сказав він на перші слова Тетяни Николаївни. — І метрику читав я, та що, коли тяжко що зробити, хиба може менше років за то буде служити. Застудив ся цілком в тій проклятій канцелярії, — говорив гнївним тоном, кашляючи і загортаючись.

— Щож буде з Десятниковим? — запитала Тетяна Николаївна, не уболїваючи тепер дуже над його простудою.

— А щож робити? Не маєте понятя, що там за плутаниця, що за хаос... Сам чорт, вибачайте за слово, ногу зломив би.

— Таж прецінь є якась конскрипція. От Зиков говорив.

— Е, що Зиков? — нетерпеливо махнув рукою Плятон Антонович. — Тепер всї видять, що зле. І я так бувало. Але що! вони, кождий за себе дбають: я, я на першім плянї. Матадори! — промовив сердито, вговорюючи то слово по свойому і забувши ся, показав ся цілий із за дверий, обвитий шалем і в ватованім шляфроку.

— Якже так несправедливо можете відбирати? — допитувала ся вона. — Таж йому вже двайцять пять лїт!

Плятон Антонович усьміхнув ся. — Запитайте вперед, кого ми беремо справедливо? гадаєте, що Десятників перший? То но він один вам попав ся. А коби всїх їх зібрати — було би на що подивити ся! А ото прошу подивити ся, — показав у вікно — он два коло брами стоять: обом уже поза трийцять! І метрика у них і не жиди, а християняти... та що з того? Вони з округа пана Гвоздика, — доповів.

— Якжеж ви такі безправства можете допускати? прецінь же ви депутат громадський!

— Також матадора найшли! Мене і не питають, а запитають — то не послухають! І не знаю, чого я пішов в той омут, що мене там упхало, лише здоровлє стратив!...

— Та розуміє ся, коли нічого зробити не можете, — сказала різко Тетяна Николаївна, — але в тій хвили пожалувала того.

— І зречу ся! і відступлю... Най собі роблять як знають, — говорив роздразнений Плятон Антонович і Тетяна Николаївна порозуміла, що і для него, як і для Зикова, справа Девятникова була не тілько рівнодушна, але ще побільшувала їх особисте невдоволенє на канцелярийні непорядки.

— Вона встала. — Попробую ще Лупинського попросити, напишу лист до него... Ви не повірите, кілько я через того Корнія нагризла ся! — сказала зворушеним голосом, в котрім чути було подавлені слези, і поспішно вийшла.

— От, не має що лїпшого робити! — погадав собі Плятон Антонович.

XIII.

Петро Іванович розсердив ся, одержавши лист від Орлової. Був він тогди в такім мрачнім настрою, що всяка дрібниця справляла йому прикрість; а тепер вся злість, яку мав до Тетяни Николаївни, обрушилась в нїм тим сильнїйше, чим більше старав ся її укривати. Послїдними часами між Орловими і Лупинськими залягла якась тїнь; того на позір не було слїдно, ніяких таких слів не було висказано, найменшого гніву або непорозуміня, однакож на провинції вразливість розвинена до хоробливости, а від часу стичок з Зиковим у Петра Івановича розвинулась вразливість до найвисшої степені. Для захованя опінїї чесного чоловіка треба йому було конечно держати ся Орлових. Їх дім був такий, куди не хтобудь міг входити, а для деяких двері їх були замкнені на всї часи. Звязок з Орловим, се була власне та моральна піддержка, на котру Лупинський міг оперти ся в разї яких нехороших поголосок, закидів, чогось нідозрілого і компромітуючого. Петро Іванович брав ся на всякі способи; своєю вичливостию міг він відкупити найнеподатливійшого чоловіка, тож в день уродин Тетяни Николаївни, в осени, коли вже відцвитають послїднї цьвіти, зробив він букет з ґеоргиній і власноручно поніс її дарунок. По правдї сказавши, дуже тяжко приходило йому охоронювати свою невинність, але він робив все, що міг, хитро і підступно. Се приходилось йому дуже тяжко; держачись одною рукою Орлових, другою мусів приймати доктора Пшепрашинського, з котрим давнїйшими часами мав ріжні драздиві справи, справника Слоняєва, котрим погорджував і писаря Акулу, на котрого сам писав доноси. Мусїв запрошувати до себе хитрого протоєрея, водити ся попід руку з Гвоздиком, вибачати зухвалї жарти Шнабсови і власноручно угощувати горілкою мелешківського Іцка.

Будучи в такій компанії з людьми, з котрими Орлові не хотїли й знати ся, мусїв гризти ся і нести покірно свій тяжкий хрест, потїшаючи ся захопленою відкись фразою: position oblige... Чиж він винен, що кождий до него якісь дїла має? І ховаючись поза своє урядове становиско, всїми силами старав ся показувати ся иншим, не тим, чим дїйсно був; треба признати, що та штука удавалась йому досить добре. Але часами находили на него тяжкі хвилї: сегорічні імениии, що так соромно відбули ся, якісь запитаня, протест Зикова, крики Колобова і Комарова, котрі отверто оголошували в касинї безправства про зверхний огляд, — все то разом, в його очах, придало письму Орлової характер явного визваня до бою.

— І чого вона пхає ся? — мрукнув гнївно, кидаючи папір. — Хто то приніс? — крикнув до Міхала.

— Їх кухар. Каже, що велїли на відповідь чекати.

— Скажи йому, що відповіди не буде... Нї, чекай — скажи, що най собі йде, а відповідь я пришлю своїм післанцем.

— Міхал пішов. — Слухай, — задержав його ще раз Петро Іванович, — скажи, що казали красно кланяти ся і що відповідь пришлють самі, — наказував вслїд Міхалу.

Петро Іванович сїв до стола і сильно зворушений зачав писати відповідь. Писанє якось не клеїло ся: мислий було много, але виходило нескладно. Розірвав два аркуші листового паперу, аж здогадав ся післати за Скорлупським. — І чого вона пхає ся? Чого лїзе?... Ще якусь дописъ до ґазети набазґрає... Деж би то що обійшло ся без неї... — Пішов хто за Скорлупським? — крикнув до няньки, шпурляючи паперами.

— Побіг Кузьма, — відповіла тота і борзо сховала ся з перед його очий.

Доки пана Скорлупського відшукали десь за картовим столом, доки він обрахував ся з партнерами не спішачись, знаючи, що зажадають від него якоїсь услуги — зночить, що спішити нема потреби і врештї обрахувавши ся прийшов — доти Петро Іванович, проклинаючи Тетяну Николаївну, перекинув цїлу купу паперів і не найшов нічого. Пан Скорлупський упорав ся з тим в одній хвили; вони перекинулись кількома словами і не встиг ще мудрий секретар вийти за двері, а в голові Петра Івановича виросло вже цїле готове письмо і він усьміхнув ся врадуваний.

„В. П. Тетяна Николаївна, писав „пан маршалок." — Ви непотрібно так занепокоїли ся долею міщанина Десятникова: я власне тепер переглянув тоту справу і показало ся, що ще в маю дістав він полегкість 1-го ряду, написану моєю рукою, а з таким сьвідоцтвом до війська не беруть! (Знак восклику покаже її, з ким вона гадає міряти ся... Хвацький чоловік той Скорлупський! треба би йому тее...) З якоїж причини, — писав дальше, „пан маршалок", — Десятників не знав о тім борше, а навіть не цікавий був вивідати ся о тім в комісії, коли його завізвано на 1-го падолиста — Аллах його знає. (І Аллах в сам час підсунув ся, — погадав урадований „пан маршалок.") „Скорож комісія приступить до льосованя, тогди вже не має права приймати ніякі скарги на несправедливе удїлене увільненя: зглядом того розпорядженя було навіть потверджене з міністерства внутрішних справ. Тож для того відмовлено Десятникови брати на увагу його метрику".

— От, видиш! — сказав Орлов, прочитавши письмо Лупинського, — йому дано полегкість першого ряду, то чогож ти це?

— Алеж на що йому полегкість, коли його цїлком не повинні були покликати? Та впрочім він і про полегкість бреше. Плятон Антонович менї казав, що в маю списи й не були готові, а він своєю рукою полегкість написав! Алеж то ошуканьство... Що за нікчемний! а я все так боронила його!...

— Але коли Десятникови полегкість дадуть, то біда не велика...

— І ти також! Ніхто не хоче зрозуміти... Зробили помилку і ховають ся тепер за якесь розпорядженє... Ти поміркуй, що колиб не ті його відносини родинні, то його би взяли, скрутили.

— Тепер нікого не крутять, — сказав з усьміхом Орлов, стараючись успокоїти жінку.

Вона знов прочитала письмо: „Ви непотрібно так занепокоїли ся..." Нї, я йому докажу, що непокоїла ся не непотрібно!

— І хоче ся тобі заводити з ним полеміку...

— Та ти тілько поглянь, який се мужик!... Поміркуй, до чого їх довели, як вивчили всїм лиш давати і платити! Ну, що я для него зробила? — хиба тілько, що за двері не витрутила, а він уже почув ся до обовязку принести менї вчера копу яєць і я ніякими способами не могла його переконати, що менї яєць не треба і не могла присилувати його, щоби взяв за них гроші!

— Ну, але ще сего треба було, щоби ти за асентерунком кубани брала...

— Ах, не сьмій ся! Я через того Корнія мало не розхорую ся, а кілько їх тепер таких!...

— Ну, а Зиков що?

— Нічого. Їм всїм то байдуже, — сказала Тетяна Николаївна і відвернула ся.

— Ось, уже й плакати готова... Куди тобі кого там заступати і боронити з тими вашими жіночими нервами!

— А все таки попробую ще, — відповіла, утираючи слези і взявши письмо, пішла до свого покою.

XIV.

Міське товариство чекало з великим напруженем, що то за наслїдок вийде по справі Десятникова і протесту Зикова. Всї ждали якогось скандалу і скандал вийшов незабавом. На 16-го було визначено засїданє військової комісії, перше по заявленю Зикова о несолїдарности його з членами комісії. Вибила година десята; всї комнати були битком набиті жидами, явившими ся до асентерунку; тут глотили ся їх свояки, фактори, знакомі свояків і знакомі факторів і цїла ґурма цікавих зрітелів. Шварґотанє жидівського народу чути було на дворі, в сїнех і по сходах. „Пан маршалок" в уніформі з ордерами, розмовляв коло бюра зі справником і з доктором Пшепрашинським. Плятон Антонович, обвитий шалем і покашлюючи, стояв коло теплої печи з таким видом, котрий показував ясно, що нічого він не хоче нї видїти нї чути, а коли треба, то готов навіть зажмурити очи і заткати уха. Посередник Гвоздик побіг закропити ся.

Петр Іванович коли мав на собі уніформ з ордерами, тогди чув себе о кілька степенів висшим; тогди він лекше віддихав, свобіднїйше рухав ся і голоснїйше говорив.

— Коли так буде далї йти, — говорив він остро і гнївно, — то я за нїзащо не ручу ся..

— Так, так, пане добродзєю! — потакував доктор Пшепрашинський.

— Говорять, — обізвав ся справник, — що вже скаргу післав до пр...

Але Петро Іванович не дав йому докінчити. — Я кажу ще раз, панове, що так далї бути не може: ротмістр Зиков робить роздор! — вимовив гнївно і голосно, але глянувши на Плятона Антоновича, котрий махаючи до него головою показував в сторону бічної комнати—зараз замовк. В тїй хвили з передпокою вийшов посередник Гвоздик, а против него, дзоркаючи острогами, показав ся ротмістр, котрий чекаючи отвореня засїданя курив цаґаро в побічній комнатї. Коли Зиков приступив до стола з блїдим лицем і дрожачими губами, всї порозуміли, що нинїшне засїданє буде бурливе. Петро Іванович глянув на него скоса і засїдаючи з великою повагою на предсїдательське місце, заявив, що засїданє відкрите. Всї посїдали на свої звичайні місця. Гвоздик сїв коло Лупинського і зараз втарабанив ся з ліктями на стіл, хотячи певно тим показати, що він нїгде не стїсняє ся. Ротмістр витяг свою записову книжку. Зачалось викликуванє жидів по черзї.

— Іцко Лейбман! — почитує чийсь голос і старий перепуджений жидиско, з страхом позираючи на комісію, виходить на середину, дрожачи всїм тїлом, хоть і знав, що його взяти не можуть.

— Нездатний! — чути одноголосно.

Іцко Лейбман, котрий по правдї називав ся може Мошком, швидко зник в ґурмі таких самих Мошків. І пішло черговане тих нещасливих, дрожачих Мошків, блїдих, худих, нужденних, дивно подібних один до другого.

(Дальше буде.)

ДОПИСИ.

Кріваве сьвято Воздвиження Чесного Хреста в Jersey City, N. J.

Ще не затерлись у нашій памяти старокраєві кріваві події в Ляцкім, Коропци, Горудку і Дрогобичи, де при виборах полялась струями руська кров на розказ польських старостів. Відгомін сих страшних надужить властий зворушив вельми всїх Русинів, жиючих по обох боках океану. Для запротестовання проти сего тираньства скликувано скрізь по всїх усюдах Америки многочисленні віча. Але з яким болем серця приходить ся нам ділити з читачами „Свободи" сумною вістью, що тут на вільній землі, у прибіжищу галицьких нуждарів, неподалік статуї „Свободи", що гордо домінує над широким нюйорським заливом, полялась поневинно руська кров. Чи-ж се не іронія судьби?..

Вправдї не допустились тут того безправства офіціяльні американські власти, але, на сором, ціла подія вийшла таки із власного гнїзда...

Хто цікавив ся історією джерзиситської церкви, той зрозуміє, яку тяжку борбу вона переходила.

В послїдних часах справа тої-ж церкви уважалась майже за покінчену, аж ось у передодню цїлковитої побіди вийшла нова халепа. Епископ Ортинський наважив ся відобрати руській громаді церков на свою виключну власність, і незважаючи на істнуючі державні закони, які запевняють право автономії кождій корпорації, заявив через свого підчиненого сьвященика а дотеперішного пароха тої-ж церкви о. Ал. Улицкого, що на будуче не узнає ніякого Комітету церковного ані тростісів тої-ж корпорації. У тім змаганю епископа підпирав його о. А. Улицкий з львиним завзятєм і став самозванчим касієром і господарем церкви. Для довершення своєї цїли о. Улицкий тероризував своїх парохіян всїлякими способами: в церкві кидав клятви на людий і відмавляв ся від правленя богослуженъ; іґнорував всякі ухвали мітинґів парохіяльних і постанов леґального Комітету. Всякі просьби і представленя тростісів у епископа стрічались з катеґоричною іґноранцією.

У відповідь на домаганя парохіян о. Улицкий почав правити богослуженя при асистенції детективів, а мітінґи перепроваджував при співучасти полїсменів. Таке поведенє сьвященика незвичайно згірчило парохіян і довело їх, доси спокійних і терпеливих, до слушного розярення. Щоб уникнути соблазни, зажадано від епископа усуненя о. Улицкого з чинностий душпастиря при тій-же церкви. Але і тут стрінулись парохіяни з катеґоричною відмовою, бо епископ Ортинський не найшов в поведеню о. Улицкого ніяких канонїчних причин, котрі були би притокою до його усуненя.

Цїла громада обстоювала при своїх домаганях як один муж, жадаючи власної церковної автономії, як воно всюди у нас буває, а знов о. Улицкий з другої сторони, не перебираючи в средствах, старав ся розбити сю нелюбу йому солїдарність парохіян. Випробувавши всякі способи, о. Улицкий здобув ся вкінци на неабиякий „фортель". Почав ходити по хатах і намавляти людий, щоб сї зійшлись на мітинґ до його мешкання, де мав бути присутний і епископ Ортинський. Йому не ходило о довголїтних парохіян, але о число людий, хотяй би таких, що сеї церкви навіть не бачили, бо лиш від числа „фольків" залежала удача пляну о. Улицкого і компанії.

В долїшній части міста, т. є. там, де находить ся церков, якось не велось о. Улицкому і він звернув ся з своїм чудотворним пляном до Русинів, замешкуючих горішну часть міста. Там в ріжних місцях заповів він сходини. На такі сходини чи мітінґ закликує звичайно один другого, а навіть скликанє більших мітинґів відбуваєсь нераз тим самим способом. Коли відбуваєсь мітінґ в долїшній части міста, то мешканці горішної части міста приходять сюди, і навідворот.

Дня 27-го вересня с. р. в сьвято Воздвиження Чесного Хреста пішла чутка між парохіянами з долини міста, що о. Улицкий скликує того самого дня мітінґ в горішній части міста при ул. Johnstown під ч. 386. Зібрало ся споре число старших і молодших парохіян з долини міста, щоб пійти на сей мітінґ і послухати виводів о. Улицкого. Коли однак сї парохіяни прибули на місце під згадане число, довідались, що сей мітінґ відбуваєсь у приватнім мешканю громадянина Шибунки. Зараз побачено, що у тім скриваєсь якийсь підступ і рішено вертати домів. В сїй самій хвили вийшов з тої хати о. Улицкий в товаристві трох людий і пішов улицею в сторону стріткари. Згромаджені під хатою люди подали ся за ним, бо иншої дороги, якою можна би було дістати ся до стріткари, не було. Перейшовши один бльок, задержались усї на перехрестю улиць, куди переїзджає стріткара. О. Улицкий станув собі на сходах при вході до якогось склепу, а усї другі поставали на дорозї при торі стріткари, неподалік того-ж склепу, бо лиш з того (правого) боку можна було всїдати на стріткару, яка їде в долину міста. Оттак стоячи і дожидаючи стріткари, один з поважнїйших парохіян запитав о. Улицкого, чи воно так годить ся зводити людий, які через таку невісну маніпуляцію о. Улицкого мусять тратити дорогий час. На се о. Улицкий не дав ніякої відповіди. В тій-же самій хвили підійшло до о. Улицкого якихсь пятьох анґлїйських драбів і переговорились з ним кількома словами. В мить опісля се місце зароїлось самими харцизами, яких було більше сотки; у кождого з них був в руцї відповідний боєвий знаряд. З дикою заїлостю кинулась та ґарая на наших людий. Рознеслись зойки і стони; зчинилась страшна метушня. Наші люди лежали на улици як снопи у поли, а цїлі купи драбів копали їх ногами і немилосерно катували. Куди було глянути, всюди червонїло від крови. Розбішені драби тягали свої жертви по улицях, грозячи їм смертию. Одного тягнули до якоїсь стайні, щоб там йому доїхати, другого несли вже до поблизького каналу і булиб певно кількох убили, єслиб поліция не була вчас наспіла. А о. Улицкий підчас тої крівавої різнї своїх парохіян стояв спокійно і холоднокровно призирав ся „файтови". Чиє-ж серце не здригнесь на таку нелюдяність? Одно слово з уст сего сьвященика булоб уратувало кількох людий від тяжких ушкоджень тїла, які вони безвинно потерпіли.

Після зізнаня о. Улицкого в поліційнім уряді, сих пятьох драбів, котрі до него підійшли, мали його питати: „Отче, що такого сталось?" — а о. Улицкий відказав їм на се: „Вони хотять мене бити". Значить ся, сьвященик своїм негідним підозрінєм дав перший почин до начатя різнї наших людий. О. Улицкий, як сьвященик, не мав ніякого права інформувати в сей спосіб чужинців проти наших людий, бо знав, що ми находимо ся на чужім і незнанім добре передмістю. Обавлятись о себе не мав рівнож потреби, бо находив ся в дверех склепу, а впрочім, живучи між парохіянами в долині міста, не зазнав дотепер найменшої зневаги з їх сторони, хиба що у своїй буйній фантазії щось подібного собі уявляв. Тож і тепер був о свою особу зовсім безпечний. Але о. Улицкому о те не ходило; він знав, що на тім передмістю доконують ся найбільше каригідні злочини, як се сама поліція ствердила. Із поведеня о. Улицкого підчас тої масакри, явно пробиваєсь жадоба пімсти над своїми парохіянами. Коли один з наших людий, батько родини і примірний парафіянин, лежав серед улиці в потоках крови, порізаний ножами і сконаний ногами американської чорної сотнї, то о. Улицкий, приступивши до него, сказав: „Майку, я тобі сего не зробив!" — а за хвилину велів полїсменам арештувати Майка і других наших побитих людий, а навіть тих, котрі вийшовши цїло з тої масакри, хотїли з християнського обовязку занятись раненими. При арештованю називав о. Улицкий наших людий „бомами". (Отче Улицкий, а деж притча о милосернім Самарянині? — Прим. склад.). Не досить було о. Улицкому тої німсти, бо прийшовши опісля на поліцію, представив своїх парохіян в як найгіршім сьвітлї, та очернював безсоромно таких людий, котрі, хоч на місці різні були, однак щастєм не потерпіли нїчого. Найпоганїйшою ложю, яку о. Улицкий міг видумати, було його зізнанє перед судією а відтак перед редактором місцевої анґлїйської часописи, що парохіяни сеї церкви хотять статись православними!... Судія, не сумніваючись о правдомовности католицького сьвященика, засудив ще кількох найбільше побитих людий на грошеву кару.

Так відбулось у нас сьвято Воздвиження Чесного Хреста. В парохії панує страшне згіршенє і обуренє. Люди приходять до церкви і з нїчим відходять, бо о. Улицкому ходить головно о збиранє гроша, а не о відправу богослуженя. А вже найбільше жаль малих невинних дїтий. Прийдуть біднятка до церкви, та побачивши полїсменів, вертають зі страхом до своїх родичів і заносять перед них свої скарги.

Кому з наших читачів попаде ся случайно в руки 22-ге число „Заокеанської Руси", сей вже буде знати, о скілько правди є прим. в тих словах: „Вcч. о. Уліцкий дослужив ся у них того, що банда (?! — Ред.) зецерів з „Свободи" враз з редактором і менаджером ходять за ним і чатує, де би його добре побити!"

Вcч. о. Уліцкий! Ви кинули на неповинних людий страшну калюмнію і тяжко їх скривдили. Бог Вас за се буде судити, а Його Ви не одурите!.

І скажіть же, люди добрі, чи так робить християнський сьвященик, котрий знає сьв. Письмо і смиренність божественного Учителя? Гей, гей! до чого то може довести своєю злобою загонистий та засліпленний своєю катостостию чоловік!

Один за всїх потерпівших.

З Philadelphia, Pa.

Єсли всьо, то і терпеливість людська, а тим самим і наша, має також свої границї. Богато людий звертає увагу на се, що дїє ся в Філядельфії, ніби в столици американської Руси, і знають про се або нїчо, або дуже мало. Щоб заспокоїти бодай в маленькій части цікавість сих людий, ми подаємо до загальної відомости отсю коротеньку дописъ.

В 31. ч. „Свободи" д. Р. Слободзян описав смерть і деякі з заслуг пок. Ів. Кречковського. При тїй нагоді зазначив, що непорозуміня з Владикою вгнали пок. Кречковського в більшу хоробу, що і стало по части причиною його смерти.

У відповідь на се в 32. ч. „Свободи" о. Захар Орун, катедральний сотрудник, стає в обороні епископа і „картає" д. Слободзяна і инших, щоби або „пофіксовали ся", або вступили ся з дороги, бо о. Орун, чи хто там инший, хоче „працювати" для народа.

„Радикали і всякі „істи" приняли се до відома і пустили о. Оруна „вперед", але поки що з його „праці" ані слїду!

Від часу появи згаданої відповіди кат. сотрудника люди не дають нам спокою та запитують, чому ми нїчого не говоримо, хоч знаємо добре філядельфійську ситуацію. Щоб позбути ся „напасти" сих людий, пускаємо в сьвіт отсю першу ластівку... Гм! але звідки тут починати, коли в нас тілки всього є, що й на воловій шкірі не списав би!

Ну, хиба на разі дуже коротенько.

Що до розвою філядельфійської Руси, то о. Орун сего добре не знає, бо ще тут... за молодий. Щож до сего, будьтоби Слободзяни мали почтити неб. Кречковського вінцем за клюбові гроші, то відповідь нехай буде резолюция ухвалена на засїданю Клюбу, де каже ся, що неправдою єсть, щоби Слободзяни надужили клюбову касу. Вони справили вінець за свої власні гроші.

А таке, що якийсь-там лїкар мав говорити, що неб. Кречковський добре зробив, що відобрав собі житє і т. инше — се є брудна лож!

Впрочім таке: Єсли о. Орун міг дати слово філядельфійцям, що відповідь поміщену ним в „Свободї" відкличе хочби і телеґрафічно, а до днесь сего не зробив; єсли з уст катедрального сотрудника можна було почути такі слова як: „Ті всї віча і взагалї та вся робота, котра веде ся в Пітсбурґу і околици, то нїчого иншого, тільки бруд"; єсли з Філядельфії могло вийти тільки „пшиків", як „Просьвіта", „виправка" фарми в Вірджінії, дім сирітський і прч. і прч., а послїдними часами „Союз № 3" і инші єще не оголошені шопки, — то чому о. Орун, чи хто инший, не міг кинути болотом на людий, котрі посьвячують ся для добра народа?!

На сьвіті всьо можливе; можливе й то, що в недовзі американські Русини будуть мусїли поборювати тих, котрих в найлїпшій вірі, або в простім засліпленю на всї заставки хвалили та величали...

Тимчасом вистарчить. А що Ви на се?

Приготовані на всьо.

Маленьке запитане.

В послїдних числах „Душпастиря" чи „За-о-кінського Хруща" вичитав я, що на греко-кат. катедру в Америцї зложено тїцько а тїцько, на Сиротинець (хиба той, що на місяци, бо від року закупено на сирітський дім аж два прекрасні доми, а єще жадна американська сирота не мала там приюту, хиба щурі і миши) — тїцько а тїцько, на Семинар (хиба для Познаньських та Паздріїв) тїцько а тїцько. Я не пригадую собі, кілько справді там виказано, бо такого справозданя не можу порозуміти, а тим більше загальної суми із 4-ох лїт.

Чи сї рахунки вірні чи невірні, се лишаю оцїнці читачів і конкомітації в найблизшім числї органу „Християнська Любов"; але менї не о се ходить, хоть уже час був найвисший, щоб згадані інституції впровадити в житє бодай для людського ока, а тодї чекати жертв цїлої Америки, які — думаю — були би обильно посипали ся. Я маю на гадцї цїлком нову, а властиво одну зі старших інституций, котру рівнож завязано в Філядельфії, Па., а на котру посипали ся також „скупенькі" жертви. Ся інституция називає ся „Просьвіта", її отцем наш Преосьвященний Владика, матірю п. Д. Андрейко, а потомством з сего супружества мав бути „Школярик."

Ану но, касієри сеї інституції, „сотворіть" якийсь рахунок з жертв на сего „Школярика" надїланих, але рахунок точний, бо у мене є ресіт на зложену сумку, відай не послїдну, а сей ресіт виданий з „Канцелярії гр.-кат. руського Епископа".

Чекаємо.

Цікавий.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америцї на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців $2.00
в Америцї на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісї, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

По І-ім здвизї Соколів і Січий у Львові.

Як уже було згадано свого часу в новинках нашої часописи, на дни 10-го вересня відбув ся у Львові, столици галицької України, краєвий здвиг галицьких, українських Соколів та Січий, та наступило посьвячене головного сокільського прапора.

Сей здвиг — се була величава, імпонуюча народна манїфестація, про яку годить ся згадати на сторінках нашої часописи.

Сьвято почало ся 9-го вересня сьвяточним навечерем. Уже від раня того дня з головного двірця почали йти чети за четами, то в сокільських одностроях, то переперезані пестрими січовими відзнаками. З вікон домів, на привіт нашій армії, повівали синьо-жовті прапори. Вечером, в найбільшій сали Львова, відбув ся „Привітний вечір", на який складали ся музичні і вокальні продукції, промови, та відчитуванє наспівших телеґрам, та привітних письм. Годї тут, не лиш щоб навести усї, але навіть хочби і згадати про них: не сталоб місця і в кількох числах нашої часописи. І тому ми згадаємо лиш про ті письма і телєґрами, які наспіли з Америки. Ось вони: 1) Вілкс Беррі, Па.: „Братство сьв. Василія Великого: Соколам і Сокілкам, Січовикам і Січовичкам, щирий привіт!"; 2) Скрентон, Па.: Тов. „Рідна сцена"; 3) Скрентон, Па.: Виділ читальні ім. Мир. Січинського; 4) Скрентон, Па.: „Торбан, укр. кружок сьпівацький ім. М. Лисенка" — о. Вол. Держирука, голова; 5) Олифант, Па.: Олифантські Січовики; 6) Ню Йорк, Н. Й.: Сестрицтво сьв. Ольги, відділ 1 і 2 і „Женська Ліга" і парохіяне сьв. Юра в Ню Йорку; 7) Шікаґо-Борнсайд, Ілл.: Тов. сьв. Ап. Петра і Павла, читальня і громада А. П. П. — о. В. Петровський; 8) Вінніпеґ, Кан.: Ред. „Канадийського Фармера": Бравим землякам щирий привіт і клич: „Всї вперед! Всї враз!"; 9) Вінніпеґ, Кан.: В здоровому тїлї здорова душа і Ви до сього, мої братя, прямуєте і побіда за Вами! Боріте ся! Аполін. Новак; 10) Скрентон, Па., Р. Н. Союз: Боріть ся, та здобувайте в імя заповіта нашого пророка — Тараса кращу долю і волю від віків покривдженому українському народови; 11) Олифант, Па.: Ред. „Народної Волї"; 12) Шікаґо, Ілл.: Гаразд! Най жиє! — Укр. тов. Січ; 13) Ню Йорк, Н. Й.: Честь і слава участникам з'їзду Соколів і Січовиків у Львові. Гаразд! — Запорожська Січ; 14) Шікаґо, Ілл.: Сотня Січовиків в Шікаґо шле серечний привіт! Нехай під Вашими стягами стане увесь український народ! Гаразд! — Тов. „Січ" в Шікаґо; 15) Бофало, Н. Й.: Місцевий уряд Р. Н. Союза в Америці, відділ 181; 16) Джерзи Сіти, Н. Дж.: Ред. „Свободи" в імени своїм і в імени Р. Н. Союза отсе привітнє письмо:

Сьвітлїй Зборе! Достойне Товариство!

З великою вдякою приняли ми до відома Ваше запрошене на се наше величнє всеукраїнське сьвято: на перший краєвий здвиг „Соколів" і „Січий" з приводу 50-лїтних роковин смерти нашого незабутнього генія, Т. Шевченка.

Радїємо, дуже радїємо сим Вашим, а враз з тим і нашим загальним сьвятом, а рівночасно жалкуємо, що на таке сьвітле, таке під кождим оглядом важне торжество, ми неспроможні були вислати свого осібного делєґата, котрий засьвідчив би перед лицем Сокола-Батька і перед лицем цїлого Січового Коша нашу з Вами єдність, нашу духову спільність з усею соборною Україною. Бо ми тут, на вільній землї Вашінґтона, живем тільки тим, чим живе ціла наша Русь-Україна. Тїлом — то ми в Америцї, але дух наш витає заєдно там, де ми родились, де зросли і до розуму прийшли, де наші батьки своєю кровю і потом рідну нашу землицю поливали, де наше хоробре козацтво гарцювало-гуляло, слави-волї добувало, де сонце яснїйше сяє і вітер иньший вє... Ваша слава, шановне Товариство, се наша слава, а Ваші здобутки на рідній ниві — наші гордощі, наша радість і втїха.

Витаємо Вас, славні Соколи і Сокольці, славні Січовики і Січовички, витаємо Вас щирим серцем з далекої заморської України і кличемо грімко: Слава Вам! Слава тим Синам і Донькам нашої спільної вітчини, які на засаді: в здоровому тїлї здорова душа — старають ся піднести нашого немічного духа понад звичайну буденщину, понад щоденні потреби нашого реального житя, понад голови тих вузкоглядних одиниць, що дбають тільки про хліб насущний.

Ваша ідея: розбудити в нашім народі приспаного духа — є для нас, американських заточників, ясною, провідною зіркою, яка нам заєдно присьвічує в важкій боротьбі з ненаситним американським молохом, йому ж імя: business! Сей „бізнес" вжирає ся в кров і кости деяких наших менше сьвідомих іміґрантів і вони, нещасні, забувають иноді, хто вони, ким і за що закуті... Ідея „Соколів" і „Січий" ратує тих нетямучих людий від неминучої загибели і ставить їх в ряди сьмілих, відважних, а нераз вельми горячих борців в справах своєї рідної суспільности. Завдяки сій, у нашого простолюда вельми симпатичній ідеї, ми глядимо сьмілїйше в будучність і маємо повну надію, що не вмрем, не загинем!

Нехай же ся спільна ідея, ся сьвідомість спільної мети, що лучить молоду американську Україну зі старим, рідним краєм, — буде для Вас, шановне Товариство, заплатою за Ваші мозольні труди, за Ваші щирі заходи около піддвигненя живої души наших дрімучих мас! Нехай Ваша безвпинна праця увінчаєть ся як найкрасшими успіхами і нехай встане Україна, вільна і самостійна!

Честь Вам, Борцї і Труженники, що працюєте ревно й завзято над відродженем нашої колишньої слави! Приймiть від нас, американських Українців, глубокий поклін і щирий, сердечний привіт.

В гору серця! Через працю до побіди і до воскресеня!

(Слїдує дата і підписи та печатки урядників Р. Н. Союза і „Свободи").

Кромі отсих телеґрам та письм вислано з Америки ще дві ленти, а іменно: з Ню Йорку, від сестр. сьв. Ольги, від. 1 і 2, та з Джерзи Сіти, Н. Дж. в імени Руського Народного Союза і редакції „Свободи".

Властиве сьвято почало ся 10-го вересня Службою Божою, відправленою на площи Сокола-Батька. По богослуженю в палкій проповіди о. совіт. Т. Лежогубський вказав на вагу посьвячуваного національного прапора; по нїм промовляв речник Січовиків, п. Іван Прибила. Зазначити треба, що від самого раня лив дощ, наче з ведра, що однак не спинило карности наших завзятців: всі, на приказ отамана, як один муж явили ся і мимо потоків дощу видержали на становищи, як пристало для новітних козаків.

Точно з ударом пів до 12-ої години з площі рушив похід головними вулицями міста, щоб показати нашим завойовникам нашу національну силу. По переду йшла сокільська кіннота, за нею пожарні відділи з прапорами, опісля головний сокільський прапор з асистию, президія Сокола, гості та делеґати; за ними, під командою начального вожда, Івана Дигдалевича йшли мійські чети Соколів, усі в одностроях; всїх Соколів в одностроях було 586; кожда чета мала свій прапор. За мійськими Соколами йшли мійські Сокілки, числом 282. Відтак йшов перший сокільський полк, округло 2.100 людий, в четах, з чотирма своїми орхестрами. За першим полком йшли самостійні Січи під булавою бобрецького осавула, Івана Прибили, який їхав на кони. За ними сільські руховички, потім ученики з перемиської, львівської, станїславівської і коломийської ґімназії та ученики з приватних укр. ґімназій. По них слідував другий полк Поділя під проводом Омел. Скоморовського, а дальше третий полк з заходу під проводом п. Сїдельника.

Похід замикали 4 кінні сокільські чети. Після докладного обчисленя в поході взяло участь 864 Соколів і Соколиць в одностроях, 4253 сільських Соколів і Січовиків. 856 учеників, 329 учениць, 48 пожарників, 192 членів орхестр та 100 людий кінноти — разом 7896 люда.

Похід переходив крізь вулиці міста, густо обсаджені — мимо зливного дощу — народом, що витав його немовкаючими окликами: „Слава!", „Честь!", „Витайте!" Не хибувало і окликів злоби, зі сторони наших „браці"; та вони скоро змовкали на вид непроглядних рядів, йдучих гордо при звуках сурм та труб. Цїлий ряд домів при головних вулицях, кудою переходив похід, був прикрашений синьо-жовтими хоругвами і килимами.

Найбільше вражінє робила дефіляда. На високім шкарпі уставила ся старшина Сокола довкруги прапора, перед котрим при звуках орхестри переходили Соколи і Січовики. Хвиля, коли прапори дефілюючих чет схиляли ся перед батьківським прапором, а притім та безконечна струя, що шуміла здовж вулиці, остане незатертим вражінєм для всїх учасників і видців.

Вечером, по 4-ій годині, відбули ся вправи Січовиків і Соколів. Вони не зробили такого ефекту, як сподівали ся загально, по причині, що дощ опять лив потоками. Всеж таки, навіть і найбільші наші вороги мусїли признати, що вправи випали на причуд гарно.

Природно, що отся величня народна манїфестація не могла лишити ся без вражіня на галицьку Польонію. І Поляки, в один голос, у лютій, безсильній злобі, по всїх своїх часописях, старали ся зменчити вагу здвигу до нулї. З піною ненависти і зависти вони накинули ся на „гайдамакуф", що посьміли виховати такі карні і здисциплїновані кадри, та що на першім своїм здвизї потрафгли числом перевисшити усї дотеперішні польські „зьльоти." Та се не дивниця: отсе говорить з уст завойовників страх на вид могутніх кадр поневоленого люду, що готовий кождої хвилї станути до бою, аби остаточно пірвати наложені на него пута. Гідно до голосів польської преси достроюють ся голоси москвофільських часописий. І не диво: вони се роблять раз з обовязку зглядом своїх хлїбодавців, а по друге на вид своєї власної гнилизни і безсиля.

А наш народ отсим своїм здвигом дав наглядний доказ, що ся Січ, яку Катерина II. розруйнувала, повстала з руїн і живе. А з її нутра повстане местник: наша народня слава...

Русини Українцї!

Як відомо дня 25. червня 1911 р. на Всенароднім Вічу в Пітсбурґу ухвалено утворити фонд імени бл. п. о. Николая Стефановича на приватні руські ґімназії в Галичинї.

Як дорога була особа бл. п. о. Н. Стефановича для Американських Русинів, так дорогою остане і память про него. Пітсбурґ мав славу не лише в Америці, але і в старім краю завдяки тому, що довгі літа бл. п. о. Николай був душпастирем в тім містї. Бл. п. о. Николай живо інтересував ся не лише долею нашої Церкви, але і справами народними, так в старім краю, як і тут, в Америці, і єго то заходом утворено фонд імени Мирослава Січинського. Коли бл. п. о. Николай бачив, що Русини двигають ся та добувають собі лучшу долю, тішив ся, а найбільше тїшило єго, що Русини, поставивши собі девізою „в школї наша будучність", стали закладати рідні школи, приватні українські ґімназії. Наколи Руський нарід в Галичині тягне ся з остатного, щоби бідним селянським дітям дати спромогу учити ся в рідній школї і між жертводавцями на рідну школу знаходимо не лише урядників, сьвященикiв і учителів, але і безліч селян і міщан, то прямо гріхом би було, єслиби Русини Американські не прийшли в поміч своїм братам. Думаємо, що кождому ясно, длячого віче в Пітсбурґу ухвалило візвати Русинів до складаня жертв на приватні українські ґімназії в Галичині. Гроші на ту ціль узбирані назве ся фондом імени бл. п. о. Николая Стефановича, щоби вшанувати память скромного, а притім великого патріота, котрий мав щире, необлудне, золоте серце, котрий нікому зла не бажав, а нарід Руський любив більше як пересїчний інтеліґент-Русин, будучи сам народовцем і народолюбцем в цїлім значінюю тих слів.

Не вартає той звати сь сьвідомим Русином, хто пожалує цента на фонд імени бл. п. о. Стефановича!

Підписаний Комітет просить отже всїх сьвідомих Русинів, щоби до нового року кождий зложив що найменче $1.00, а кожде братство Р. Н. Союза після своїх сил щоби зложило відповідну жертву.

Підписаний Комітет має надію, що в річницю смерти бл. п. о. Н. Стефановича збере ся фонд $2.000, а колиб Господь Бог позволив зібрати більше грошей, то надвижка буде служити до утвореня фонду на школи руські в Америці.

Сини і Доньки безталанної Руси-України! Збирайте на фонд при всяких нагодах і засилайте гроші враз з виказом до п. А. Бучака, виписавши чек або моні-ордер на імя: M. Porada.

Адрес до п. А. Бучака є такий:

Mr. A. Buczak,
1401 Carson St., S. S. Pittsburg, Pa.

Комітет:

о. М. Данилович, предсїдатель,
Т. Ґут Кульчицкий, заступник,
М. Порада, касієр,
П. Феш, заступник,
А. Бучак, секретар,
Л. Багрій, заступник.
о. Ол. Ротко, контрольор,
Іван Федан, контрольор.

Вистава „Сербина“ в Ню-Йорку.

Минулої суботи відбула ся заходом „Укр. Пост. Роб. Товариства ім. М. Січинського“ в Ню Йорку вистава драми Ів. Тобилевича п. н. „Сербин“. „Сербин“, се штука на 5 дій (в 6-ти відслонах), сама собою дуже гарна і доволі трудна, тож згаданому Товариству належить ся повне признанє за те, що познакомило нюйорську руську громаду з її хорошим змістом, та вивело перед лице численно зібраної публики одну живу побутову картину з часів нашої славної козаччини.

Короткий зміст сеї займаючої штуки такий:

На початку XVII-го віку жив на Україні значний і богатий козак Софрон, що був полковником місцевого козацтва. У Софрона була вродлива сестра, хороша чорноброва Ялина. Між підчиненими Софронови козаками визначав ся гарним характером і великою відвагою Данило Гордієнко. За сього то Данила висватана була Ялина, подавши йому рушники без ніякої до него любови, а тільки з поважаня до хороброго козака, Софронового друга. В сусідстві полковничого двора жив старий, поважаний всіми козак Шанько, батько здорового парубка Карпа, що рихтував ся в Січ, і чепурненької дівчини Марти. Марта була щирою подругою Ялини і заходила з часта до її дому. Одного разу сиділи обі подруги при шитві, тай сьпівали пісню про дві вдовині дочки-близнючки, з котрих одна втопила другу в ріці, з заздрощів, що не до неї, а до її сестри сватались люди. По відсьпіваню сеї пісні зійшла бесіда на кохане. Виявило ся підчас тої бесіди, що Марта вже від двох літ кохає палко і щиро Ялининого брата Софрона, котрий про се нічогісінько не знав і навіть не догадував ся. Виявило ся також, що Ялина свого судженого Данила не кохає як слід, а тільки любить і то навіть менше, ніж свого брата Софрона. Любовні речі палкої Марти отвирають потрохи Ялинині очи; а її серці ворушить ся незнане їй доси чувство і вона бажає кохати когось „чужого“ так, як кохає Марта Софрона.

Під конець сеї дівоцької розмови входить у сьвітлицю Софрон. Ялина зраджує перед ним тайну своєї подруги і заявляє йому прямо, що Марта кохає його вже два роки і соромить ся йому сказати про се. Марта починає тихо плакати, Ялина її заспокоює, а Софрон, приємно здивований і незвичайно врадуваний сею новиною, підходить до збентеженої та засоромленої Марти і просить її стати йому жоною, коли вона справді щиро його кохає. Отся вельми цікава і прегарна сцена кінчаєть ся на тому, що обі посестри (після запевнення Ялини) разом повінчають ся і разом відбудуть весілє.

Саме тепер входить на сцену нова особа, а радше дві: Роман Сербин і його „приятель“ Кузьма, Татарин з роду, которого Сербин — як сам казав — зняв із шибениці в Кафі... Сей Сербин, се головна фіґура драми, тож про него треба розповісти дещо більше.

Батько Романа (Сербином прозвали його Запорожці) походив з князівського роду і був в Молдавії господарем (князем). Якийсь угорський маґнат підкупив турецького султана і за „три бочілки золота“ добув від него фірман (грамоту) на право молдавського господарства, що було доси в руках його батька. Сей угорський маґнат, вкупі з турецькими харцизами, напав потайки на дім Романового батька, його самого убив, сестру Романа, красну Ялину віддав в султанський гарем, а мати з великої жури та нужди небавом потім померла. Роман запалав тоді великою жадобою кріваваї пімсти і через те покинув навіть школу Єзуїтів, де вчив ся мудрости, як правити своїм народом. Покинувши школу, він подав ся в Царегpад шукати правди й оборони у турецького царя. Хотів конче дістати в свої руки батьківський престіл, та переконав ся на своє превелике горе, що без гроший не дібєть ся свого права, бо до султана без червінців не підходь! Коли він волочив ся по Царгороді, саме тоді напали Запорожці на Скутар (передмістє Царгорода), спалили його і визволили з тюрми всіх християнських невольників. Незвичайна хоробрість козацьких молодців, на яку він дивив ся власними очима, запалила розбите серце Романа бажанем нового житя, новими мріями й надіями... Він помандрував нишком на Запороже, щоб звідтіля носити грізну пімсту ворогам! Славетне братство, могуче лицарство козацьке приняло його у свій гурт і він став козаком. Небавом після того вибрали ся козаки на своїх бистрих чайках в новий поход на невірного бісурмена. У тім поході був також полковник Софрон і він навіть пригадав собі тепер Сербина. Сербин закінчив своє сумне оповіданє урочистою заявою: „Тепер забув я давнє лихо, для мене все перемінилось: я маю батька — кошового, за матір рідну — Січ запорожськую вважаю, сестрою будеш ти (ніби Ялина), а край, колись чужий, тепер для мене рідним став!...“

Історія житя Сербина, а особливо його кінцева заява, прихилили до него добродушні серця слухачів і вони йому повірили... Софрон запросив Романа жити на його дворі, хочби й цілий рік, а Ялина не могла відвести своїх очий від вродливого ґостя. З дальшої бесіди показало ся, що Сербин їхав до Софрона умисно, щоб посватати його сестру Ялину. Колиж вона має стати жінкою Данила, то йому лишаєть ся тільки одно: назвати її своєю коханою сестрою, бо й так вона вельми похожа на його рідну сестру Ялину, що попала ся перед літами в кіхті султана...

Підчас сеї розмови почув ся раптом голос дзвона, що дзвонив на тривогу. Старий козак Шанько вбіг до сьвітлиці полковника і з його уст почули присутні страшну новину: Татари розграбили хутори й зимовники, усіх живих людий і скот і вівці в степ погнали! Софрон зриває ся з місця, надіває скоренько зброю, велить сідлати коні і вибираєть ся зі своїми козаками в погоню за лютими наїздниками. Сербин їде враз з другими на вздогін Татарів, але перед тим прощаєть ся ще з „своєю коханою сестрою“ Ялиною, котрій кидає в мозок небезпечні для недосьвідного серця слова: „Засватана — не вінчана!“

(Конець буде).

ПРОТЕСТ.

Ми, низше підписані складачі „Свободи“, чуємо ся приневолені відперти несовісну лож і обиду, яку на нас кинув о. Захар Орун, катедральний сотрудник в Філядельфії, в часописи „Заокеаньска Русь“.

В ч. 22-гім тої часописи з дня 28-го вересня с. р. в статі п. з. „Хто є „люд“, якою голоси помістила „Свобода“?“ — накинув ся о. З. Орун між иншим на цілком невинних людий — на складачів (або як він їх по „руськи“ називає: зецерів) „Свободи“. Пише він таке: „Веч. о. Уліцкий дослужив ся у них (себто у джерзисітських парохіян) того, що **банда зецерів** „Свободи“ враз з редактором і менаджером ходить за ним і чатує, де би його **добре побити!**“

В подробиці сеї статі не входимо, бо уважаємо за злишне полємізувати з о. Оруном. Нам ходить о оборону своєї власної чести, яку приплившій сюди недавно отчик хоче нам насильно відобрати. Не дивуйтесь, отче Орун, що ми себе проти таких людий, як Ви, мусимо боронити. Робимо се з обовязку солідарности і карности, яка між нами панує. Єсли Ви бороните (хоть дуже незручно) свого „колєґу“-собрата десь зза десятої межі, якого може й зовсім не знаєте, то тим більше ми, живучі і працюючі разом, не можемо приняти від Вас мовчанкою такої калюмнії, яку Ви на нас, не знати яким правом, кидаєте.

„Банда зецерів“, як се Ви нас так згірдно називаєте, се люди, що працюють дуже тяжко на кусник хліба, так як кождий инший робітник. Вони є щирими патріотами і примірними парохіянами. Належать до всіх місцевих руських товариств. Церков свою попирають після змоги, беруть в церковним житю живу участь; всі майже сьпівають в церковнім хорі, який удостоїв ся похвали від гостившого тут в минувшім році митрополита, Ексц. Шептицького. Сю „банду“ подибаєте у всіх списах жертв на народні й церковні цілі, бо ніякий колєктор їх звичайно не минає. Між клясою робітничою занимають вони перше місце.

Що до Вашого закиду, будьто би ми ходили за о. Ул., аби його добре побити, скажемо Вам, що то є крайна лож. **Той о. Ул. заходить до нашої друкарні по кілька разів тижнево, отже пощо би нам на него аж чатувати?** О. Ул. своїм деспотичним і крайно нетактовним поведенєм дослужив би ся між иншим народом чогось... ліпшого. Один з його щирих парохіян, маючи того всего по самі уха, сказав раз: „А най його побє сила божа“. І чиж за таку „любов“ парохіян до него можемо ми відповідати?...

В імя правди і справедливости жадаємо від Вас, о. Орун, щоби Ви в слідуючім числі „Заок. Руси“ спростували сю чорну лож, яку нам несовісно закидаєте. — Єсли Ви, о. Орун, так само як в часописи, визиваєте людий з проповідниці в церкві, то ледви чи причините ся до розширеня царства божого на земли; скорше, здаєсь, стягнете на ню пекло.

Не знати, чи о. Орун і „зецерів“ „Заок. Руси“ так само „бандою“ називає?...

Jersey City, N. J., 10. жовтня 1911.

Андрей Савка, Антін Кічак, Андрей Шостак, Петро Маційовський, Стефан Гладкий, Стефан Левицький, Михайло Смакула, Михайло Микитишин, Павло Гаврилів, Антін Сербенський, Василь Сандович.

Просьба до Русинів в Америці.

Отсим звертаю ся до милосердних сердець Русинів американських, щоби своїми жертвами причинились до здвигненя памятника на гробі бл. п. о. Н. Стефановича. В першій мірі звертаю ся до сьвященства руського в Америці, бо се є моральний обовязок тогож поставити хрест на гробі свого собрата. Гроші на сю ціль належить засилати до Вп. А. Бучака 1401 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa., виписавши чек або моні ордер на імя: M. Poraда. Кождий, хто дає на сю ціль гроші, має виразно зазначити, що дає на памятник.

При тій спосібности упрашаю Вас, всі руські Сполки пітсбурські як рівно і Громаду церковну сьв. Івана Хрестителя в Пітсбурґу, щоби Ви не пожалували центів на сю благородну ціль і дали доказ, що память бл. п. о. Стефановича Вам дійсно дорога. Памятник має коштувати около $1000, тож ще раз прошу: не переходіть до дневного порядку над сею просьбою.

Latrobe, Pa. дня 30. вересня 1911.

За комітет:

о. М. Данилович.

E185

Щасливої дороги!

Дня 3-го с. м., пароходом „Ню Амстердам“ відїхав на короткий час до Галичини для поратовання свого здоровля наш головний предсідатель Р. Н. Союза, п. Дмитро Капітула. На доку, перед відїздом корабля, явила ся громадка прихильників, серед яких бачились ми головних секретарів Р. Н. Союза та редакторів „Свободи“, аби попращати дорогого свого предсідателя у далеку путь. П. Дм. Капітула, що виглядав дійсно хорий, перед відїздом говорив, що при нагоді свого побуту в Галичині відвідає також княжий город Льва, та тамошні наші народні інституції, та особисто поінформує кого слід про наше тутешне житє-буте. В слід за відїжджаючим ми кличемо з того місця: Щасливої дороги! Вертайте мерщій у кріпкім, бодрім здоровлі!

Позір!

Подаєть ся отсим до загальної відомости, що

в неділю, дня 8 го жовтня с. р.

буде витати

Преосьвященний Владика

С. С. Ортинський

в НЮАРКУ, Н. ДЖ.

В тім дни, іменно, відслужить наш Архієрей при співучасти сусідного духовеньства сьв. Службу Божу, яка зачнеть ся о год. пів до/11-ої перед полуднем.

Така річ, як гостина Преосьвященного Владики в якійсь нашій парафії в Америці, повинна бути радісною хвилею не тілько для Русинів сеї парафії, але також для всіх Русинів, які проживають в її сусідстві. Длятого руська гр.-кат. громада сьв. Йоанна Хрестителя в Нюарку запрошує всі Братства, Товариства і взагалі всіх доохрестних Русинів на 8-го жовтня до себе, щоби праздник з нагоди побуту нашого Владики в Нюарку випав тим красше і величавійше.

Церква сьв. Йоанна Хрестителя находить ся при улици Корт (Court str.) під ч. 259. Щоби дістатись до неї із зелізничих стацій, треба брати трамваєві вози (car-и) Springfield або Plank Road, які йдуть через Market str., і висідати на Belmont Ave.

За руську гр. кат. парафію сьв. Йоанна Хрестителя в Нюарку:

о. П. Понятишин,
Т. Олійник,
М. Глух.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ“ В НЮ ЙОРКУ.

В 38-ім числі „Свободи“ оголошено: $376.11

В Slatedale, Pa. на хрестинах у п. І. Карнауха зібрав п. Сеник від слідуючих: Я. Грабар і С. Сеник по 1 дол.; І. Шміґель 50 ц.; І. Карнаух, Я. Мороз, Ю. Тимошик, М. Вересюк, В. Мула, І. Мула, П. Сулик, Ф. Саюк і В. Возняк по 25 цент.; Д. Вересюк 15 цент.; А. Ціхоновський 10 цент. — Разом 5.00

На хрестинах у Василя Толопка в Ню Йорку зібрав С. Сентий: В. Толопко 50 цент.; В. Шуль, К. Толопко, В. Корнило, К. Купій, П. Якимів і С. Сентий по 25 цент.; меншими датками 70 ц. — Разом 2.50

На Балю Товариства „Просьвіта“ в Ню Йорку зібрали С. Чосник, Й. Хомів і М. Трач 8.71

Загальна квота . . . 392.32

Дальші жертви просить ся присилати на руки касієра: С. Чосник, 96 Ave A., New York, N. Y.

За Комітет:

Яків Корнат, предс.,
Стефан Чосник, кас.,
Іван Матейко, секр. фін.

Голоси люду

в справах церковних і парохіяльних.

1.

Jersey City, N. J.

(Дальше).

(В попереднім числі вкрали ся дві ошибки, а іменно: в назві, наданій церкві епископом, пропущено слова „gr.-cath“; друга ошибка лежить в тім, що сказано, начеб то заскаржений другою фракцією довг був обезпечений на церкві; сей довг не був обезпечений, а се цілу справу, представлено в дотичнім уступі представлене в зовсім иншім світлі).

Делегати, які їздили на авдієнцію до епископа в Елизабет, Н. Дж. вернули домів і сейчас постарали ся о гроші. О. Улицкий порадив парохіянам, що найлїпша нагода буде побачити ся з епископом і поладнати усю справу, коли то епископ буде посьвячувати церков в сусіднім Пассаїк, Н. Дж., на дни 3-го вересня с. р. Тростиси поїхали, як їм порадженo, однак даром ждали на подвірю парох. дому цілих 6 годин, не згірше, як в якім польским „бецирку“ в Галичині. Епископ не припустив делегатів перед своє лице.

До них вийшов лиш головний повновласник епископа, Йосиф, і потїшив делегатів, що нехай спокійно їдуть домів, а звідти приїжджають у Філядельфію, бо тут, в Пассаїк, епископ є змучений.

Дарма! Не було иншого виходу, як знова, не бачивши епископа, вертати з непокінченим ділом домів.

І нараз, коли делегати вернули домів, дізнали ся, що сеї самої неділї о. Улицкий проголосив з проповідниці, що епископ прихилив ся до жадань парохіян, і церков є вже переписана на громаду.

Ся заява, в виду дотеперішних тяганин та зволікань, не дуже подобала на таку, щоб можна її було повірити без ніяких застережень. Тож парохіяни приняли її досить скептично; показало ся, що мали слушність. Парохіяльний лоєр зарядив витяг з рекорду і найшов там таке, як тут подаємо в дословнім передруку:

„Certificate of incorporation of Ruthenian greek catholic church of Saints Peter and Paul, Jersey City, N. J. State of New Jersey, County of Hudson: SS. — Whereas in pursuance of an Act of the Legislature of the State of New Jersey approved April 9, A. D. 1875 entitled, „An Act to Incorporate Trustees of Religious Societies“, and acts amendatory thereof and Supplementary thereto, the Rt. Rev. John J. O'Connor, D. D., Roman Catholic Bishop of the Diocese of Newark, the Rt. Rev. Soter Stephen Ortynsky, D. D., Vicar General, and the Rev. Alex Ulitsky, now being the pastor of the Roman Catholic Church known as „Ruthenian Greek Catholic Church of Saints Peter and Paul, Jersey City, N.J.“, in said County have selected Wasyl Ulicki and Michael Demkow, two Lay Members of said Church, according to the provisions of said Act and for the purpose of incorporating said Church. — Now, therefore, we, the said John J. O'Connor, Bishop as aforesaid, Soter Stephen Ortynsky, Vicar General as aforesaid, Alex Ulitsky, pastor as aforesaid, and Wasyl Ulicki and Michael Demkov, the Lay Members as aforesaid, do further, in pursuance of the provisions of said Act and for the purposes aforesaid, hereby certify that the name by which we and our successors shall be known and distinguished as a body corporate is „Ruthenian Greek Catholic Church of Saints Peter and Paul, Jersey City, N. J. — Witness, our hands this twenty-fourth day of August in the year of our Lord, one thousand nine hundred and eleven. — John J. O'Connor, Bishop; Soter Stephen Ortynsky, Vicar-General; Rev. Alex Ulitsky, Pastor; Wasyl Ulicki, Michael Demkow, Lay Trustees“.

Епископ Ортинський, як слідує з повисшого, додержав даваного стільки разів людям слова і „звернув церков громаді“, але не тій громаді, що її ставила своїми мозолями, що за нїї лила кров, валяла ся по кортах, та шпиталях. О, ні!.. Він сотворив собі питому громаду, зложену з 5-ох, кажемо: пятьох людий: John-a J. O'Connor-a, нюарського айриского біскупа, С. С. Ортинського, Vicar-ія General-ного, о. Ал. Улицкого, roman catholic pastor-a (?! — Ред.), Улицкого брата пароха, та якогось Демкова, шваґра о. Улицкого. І отсих пятьох людий епископ назвав шумною назвою: Гр.-катол. парохія в Джерзи Сіті, і по сім, наче Пилат, вмив руки, і голосить: чого хочете від мене, люди? Я додержав слова...

Так, Преосьвященний! Ви додержали обітниці, і то так щиро, так гарно, що на саму згадку того, що так міг поступити батько з своїми дітьми, сором заливає лице румянцем встиду, а уста мимохіть шепчуть: невже-ж отсе є епископська вдячність своєму людови за те, що сей люд своє серце бувби вирвав з грудий і зложив йому в дані... Батьку, батьку, кудою понесло Тебе засліплене?...

Але все таки факт сстав фактом: церков в Джерзи Сіті перейшла на власність „конґреґації“. Ціла штука однак лежить в тім, що той перехід, се переписане церковного маєтку, зроблено так штудерно, що на папери воно виглядає, начеб то церков була власностю конґреґації, менче з тим, що на ню складає ся всего лиш пять осіб, а в дійсности, вона лишила ся так само виключною власностю епископа, як була і перед записом. Такий хитрий штуці, поперечений до сего ще таким брутальним цинізмом, годі найти, здасть ся, пару.

О. А. Улицкому випадало, хоч про людське око, повідомити народ, що уже розпоряджено ся його майном, не питаючи навіть властителя про згоду. І він скликав на сеє парохіяльний мітінґ. Як парохіяни приняли вість про метаморфозу своєї церкви, та який дух повіяв серед сих, що колись перші били чолом перед князем церкви, посьвідчить найлїпше протокол з отсего мітінґу, який ту подаємо в повнім тексті.

ПРОТОКОЛ

з парафіяльних зборів (мітінґу) тростісів, комітетових, і всіх греко-католицьких парафіян міста Джерзи Сіти, Н. Дж., приналежних до греко-католицької церкви сьв. Петра і Павла, на розї Greene and Sussex Sts., відбувших ся дня 14-го вересня 1911 р. в присутности около 350 осіб, в церковній гали.

Збори зістали отворені через заступника предсїдателя висше наведеної парафіяльної громади і церкви, п. Кіндрата Сандовича, короткою промовою до присутних членів тоїж церкви і громади.

По нїм забрав слово о. Ал. Улицкий і в довшій бесіді розяснював теперішне положенє справ висше згаданої церкви і її членів; в своїй бесіді він толкував ся, через що був змушений кликати поліцію до церкви, щоби та була присутна підчас Служби Божої.

Дальше о. Улицкий представляв присутним парафіянам, через що він (о. Улицкий), разом з Преосв. Сотером Ортинським були змушені записати висше згадану парафіяльну церков на латинського біскупа в Нюарку, і що такий поступок вони уважали за найвідповіднїйший для них і для народа; він мотивував сей поступок тим, що „се нїчо не вадить, що церков висше наведена є записана на латинського епископа, О'Connor'а“. Опісля зазначив, що він нїчого в тім не завинив, тільки, єсли хто хоче „файтувати ся“, то нехай чіпає ся епископа Ортинського, а йому нехай дадуть спокій, бо він (о. Улицкий) нїчого в тій справі не винен. Серед великого крику і обурення присутних парохіян закінчив свою промову. Її нарід не приняв до відома, а арґументів о. Улицкого не узнав за оправдуючі.

По о. Улицкім забрав голос касієр церковний, п. Константин Кирчів, котрий в довшій промові розяснив парафіянам цілу справу церкви від самого початку аж до сеї хвилї. Річево, наводячи факти, збивав о. Улицкому усї його попередні арґументи, вказуючи, де є правда, а о. Улицкий на всї закиди і опрокинення своїх попередних виводів і арґументів не дав ніякої відповіди!

Опісля забрав слово знова о. Улицкий, вияснюючи, що через се зробив ся такий великий довг, і не було порядку в парохії, бо нарід (хлопи) мав все в своїх руках. Тому, що хлопи ґаздували, не було ні порядку, ні гаразду, ні гроша в касї; аж від тепер буде все инакше, як епископ буде все мати в своїх руках, та буде все контролювати.

Потім приишов до слова сам предсїдатель зборів, і запитав ся присутних, чи вони годять ся і узнають все те праздою, що о. Улицкий говорив попередно. На се всї присутні одноголосно відповіли: Ні!

Зараз потім забрав голос п. Л. Павелчак. Він в своїй довгій і річевій промові протестував против поведеня о. Улицкого, попираючи свої слова фактами. Бесїдник доказував, що нарід, який збудував висше згадану церков Божу, нїколи не згодить ся на се, що власне тепер зробив Владика разом з о. Ал. Улицким; сей нарід буде завсїгди муром стояти за своєю кервавицею і своїм правом, бо в дійсности має повне право мати, і не дасть тягнути себе в латинізацію! — Промову п. Л. Павелчака присутні парафіяни приняли грімкими оплесками до відомости.

По п. Павелчаку забрав слово п. А. Шостак і предложив присутним слїдуючі резолюції до ухваленя:

„Зібрані на дни 14-го вересня 1911 року, парафіяни греко-католицького обряду, в гали церковній, при вулиці cor. Greene and Sussex Sts. в Jersey City, N. J., по вислуханю рефератів о. Ал. Улицкого, п. К. Кирчова, п. Л. Павелчака і инших, прийшли до переконаня, що поступок греко-католицкого епископа, о. Сотера Ортинського і о. Ал. Улицкого, пароха з Jersey City, N. J. є підступом, а се тому, бо вони без відома громади і парафіян віддали громадсько-парафіяльну церков римо-католицькому, нюарському біскупови, O'Connor-ови, і надали їй латинську назву, не задавши ся хотьби тих громадян, котрі за ту церков свого часу кров пролили!

З тої причини зібрані парафіяни ухвалюють:

1) Висказуємо своє негодоване і недовірє епископови, чи ґенеральному вікарієви греко-католицького обряду, о. Сотерови Ортинському, з Філядельфії, Па., і сьвященикови о. Ал. Улицкому, пароховi з Джерзи Сіти, Н. Дж., за їх противнародний і деспотичний поступок, взглядом греко-католицької української громади і парафіян з Джерзи Сіти, Н. Д., позаяк вони віддали греко-католицьку церков латинському епископови, O'Connor-ови в Нюарку, Н. Дж., не засягнувши дозволу джерзисїтської громади, яко властителя церкви!

2) Взиваємо епископа о. Сотера Ортинського, щоби сейчас відобрав церков від латинського біскупа, і віддав її на власність громади, як правному її властителеви.

3) Взиваємо епископа о. Ортинського, щоби сейчас усунув сьвященика Алекс. Улицкого з джерзисїтської парафії, а надав такого сьвященика, якого собі громада вибере.

4) Висказуємо погорду Василеви Улицкому і Михайлови Демкову, які без відома громади підняли ся бути тростісами церкви, знаючи про се дуже добре, що ся церков є власністю джерзисїтської громади, а не епископа Ортинського, анї о. Алекс. Улицкого, джерзисїтського сьвященика.

5) Протестуємо рішучо против такого іґнорованя громади епископом Ортинським і сьвящеником Алекс. Улицким і заявляємо, що єсли епископ Ортинський до 14 (чотирнайцять) днїв, починаючи від нинї, не зверне церкви громаді і буде дальше так громаду іґнорувати, як її до того часу іґнорував, то громада витягне із сего як найдальше ідучі консеквенції.

6) Висказуємо недовірє епископови Ортинському за се, що без відома громади суспендовав через о. Алекс. Улицкого церковних урядників, з чим громада не годить ся; і тому вона задержала урядників в їх уряді на дальше, маючи до того повне право, бо їх вибрала, та надїлює їх повним довірєм.

7) Протестуємо рішучо против поступованя о. Алекс. Улицкого, що спроваджує що недїлї до церкви тайну поліцію, коли нїхто не дає до сего найменшого поводу, бо нарід заховує ся чесно, після заповідий Божих.

8. Висказуємо повне довірє нашим церковним урядникам за їх дотеперішне становиско і взиваємо їх до витриваня дальше на тім становищі, впевнюючи, що весь нарід стоїть по їх стороні.

9) Бридимо ся поступованєм сьвящ. Ал. Улицкого, який збравши що недїлї гроші, ховає їх до своєї власної кишенї, а не віддає їх призначеному до сего касієрови.

10) Заявляємо так епископови, о. Ортинському як і сьвящ. Ал. Улицкому, що маєтком церкви має право управляти виключно тільки той, хто ту церков збудував, то є громада; громадяни за сю церков проливали свою кров, лежали по шпиталях, і вони не позволять її видерти собі.

По прочитаню тих резолюцій, предсїдатель піддав їх під голосованє. Присутні парафіяни і громадяни приняли сї резолюції грімкими оплесками до відомости, і одноголосно їх ухвалили.

По тім забрав голос о. канонїк Чаплинський, з Perth Amboy, N. J., і поставив парафіянам слїдуючі питаня:

1) Як довго є у вас о. Улицкий парохом?

Відповідь: Около 4 роки.

2) Чи нарід був вдоволений із його урядованя через той час?

Відпов.: Так.

3) Чи виступав хто против него через той час?

Відпов.: Ні.

4) Хто дав повід цілій тій теперішній справі?

Відп.: о. Улицкий.

5) Чи хочете, щоби сей сьвященик оставав дальше в своїм уряді?

Відпов.: Ні.

6) Наколи би Владика не прихилив ся до вашого жаданя і не увзглядив ваших резолюцій, що ви тоді зробите?

Відповідь: Нарід піде тою дорогою, яку буде уважати для себе за найвідповіднїйшу.

7) А як Владика переписав би церков на власність громади, чи хочете о. Улицкого на дальше?

Відповідь: Ні.

При кінцї своєї бесіди о. Чаплинський зазначив, що нехай парохіяни на отсім мітінґу виберуть ще раз делегатів, які поїхалиб з ним разом на авдієнцію до епископа, а там, він є того певний, владика вислухає жалів парохіян і ціла справа дасть ся в найгарнїйшій гармонії поладнати. На се дістав о. канонїк Чаплинський відповідь, що парохія висилала уже щось 9 разів делегатів до епископа, і кождий раз делегати мусїли вертати домів, не удостоївши ся тої чести, щоби хоч з далека, або через зівно побачити свого епископа. На се о. Чаплинський урочисто впевнив парохіян, що він своїм впливом виєднає їм авдієнцію та ручить їм, що сим разом депутація не поїде даром.

Полягаючи на тім запевненю о. канонїка Чаплинського, порішено вислати ще раз депутацію до епископа С. С. Ортинського, яка мала предложити йому усї жаданя парохіян, та як пристало на князя церкви, зажадати від нього справедливого суду.

Мітінґ покінчив ся о год. 12-ій в ночи.

Jersey City, N. J. 14|9 1911.

Кондрат Сандович, заст. предсїдателя.

Стефан Миляновuч, секр. парохіяльний.

Кость Кирчів, касієр.

(Конець буде).

Стефан Ковалїв.

АМЕРИКАНСЬКА КРИСАНЯ.

(Дальше).

II.

Аж на Успеніє Пречистої Діви убрав ся перший раз Стефан в американську крисаню, парадував з татуньом у другий конець села до матерньої церкви на храм, на святий відпуст. Діточки босі, простоволосі, тілько в рубаточках, бігли чередою за ними аж до церковних воріт. Так само по водосвятю, коли вертали з церкви, знов малі чудачки десь невидимо воскресли, майже на пяти Стефанови і його татови наступали і подивляли ту красоту, той бриль американський, найпаче-ж манила тих босоногих безоперезків блискуча спряжка з кругленьким зеркальцем і китичка з золотої четини.

— Смотлїть, яке ясне сонїцко на Стефановій клисанї, смотлїть! — кликав шепелявий, в обідраній рубаточцї маленький сирота похатник, борщоїдник громадський.

— А бодай же тебе з твоїм смішним язиком та з твоєю кострубаткою, ти чудаку неумиваний!... Та де-ж то сонце, де? Не бачиш, що то небо, істинне світле небо — онаумлювали другі і дробили ноженятами, потикали ся, падали, вставали і бігли аж під саму Стефанову хижу за тим світлим істинним небом.

Нанашки коло церкви також чудували ся і твердили, що в такій крисанї не ходити, лише повісити де на пострічу і на неї дивити ся. Одного не могли нанашки порішити, з чого та крисаня, чи з листя, чи з моху, чи може з такої американської зеленої соломи? Старесенький богочестивий нанашко дяк, що вийшов по всеночнім під дзвіницю прохолодити ся, хвалив також сю адову прелесть.

Стефан Пелехатий слухав пильно тих помічень, душа його радувала ся, що його американський бриль зелений в такім великім славословю. Колиж вернув ся з церкви і повісив крисаню на кульцї коло дідуневої ветхої клапанї, десь і та радість улетїла, а що в його серденьку діяло ся, того й не можна висказати. На саму гадку, що йде знов на вигін д ровесникам простоволосий, зітхав тяженечко, але йшов, иншої ради не було, бо при дідуню сидїти, придивлювати ся, як варишки, ложки ясеневі вистругує, або виплїтає рогожі з шувару, на то треба було мати десять рази сім, а не самих сім лїт. І біг д ровесникам, ломлячи бараболю, чи хліб, чи пиріг, давав щиро кождому по дрібочцї, затикав малі ротики, щоб не глаголїли, не троїли його печінок, не кололи серця, не спорили з ним за ту американську крисаню, не жадали від нього того, чого він не міг зробити. Маленькі побратимочки поки купали, гостили ся, поти й царював блаженний, як же розїли ся на якім смачнім пшеничнім колачику, тоді Владичице небесна! не було Стефанови простовільної години з американською крисанею. Молили, благали, щоби раз показав ся на селищу з тим сонцем, чи небом світлим. Стефан мов скала кремяна опирав ся покусї, памятав, що тато не велїли.

Раз таки мало що не переступив батьківську заповідь.

— Винеси, Стефануню, винеси свою крисаньочку — лебедїли побратими кусителї. — Тілько на хвилиночку маленьку... Хоч крізь вікно з хижі вистав, нехай поглянемо.

Стефан здвигав раменами, перечив мовчки головою, опирав ся покусї.

— Де він має крисаню, де? — вмішав ся до сего невідлучний товариш малих нелїтків арендарів Срулько. — Його крисаня уже давно пішла на вандер з його Гаврило стрик і з нанашко пашпорт до Америки. Я того добре знаю, мені мій тати потребував тото говорити.

Слова сї викликали в Стефані гнїв і розпуку. Він не міг рівнодушно знести такої нечуваної обиди.

— Отже покажу тобі і вам всім, що то не правда! Маю!... маю!... — кричав гнївно Стефан і летів вітром до дому.

В кімнаті сидів дідуньо сам на ослоні, вязав з шувару торбину і гомонів тихонько собі „Під Твою милость".

— Дідунцуню любесенькі, не вдержу! — говорив Стефан у своїм превеликім горю — язва мене чіпає ся, я возьму!... я возьму!...

— Що возьмеш? — питає дідуньо.

— Того... крисаню... тілько так... зараз принесу.

— Не важ ся!... тямиш, що тато говорили?

— Повім, що мені веліли.

— О, о-о-о! туди стежечка? Ні, туди серденько залїземо як раз знаєш де? В безодню, страшну безодню... Така путь все погана... Нічого, дитинко, не вдію. Хочеш, возьми собі мою.

— Коли ваша нездала.

— Ага! видиш го... нездала... А знаєш, мій мудреннику, чому моя крисаня видає ся тобі нездала?

— Чому дідунцуню?

— Тому, що моя уже звідтам давно вернула, де твоя пустила ся.

— А де-ж ваша ходила?

— Світами возила ся: і телїгою і зелїзницею і кораблем, словом усїм, чим хочеш; а які вона краї не бачила, з якими панами „як сї маєте" не держала... Раз в полонинах на Бескиді цілий тиждень окривала міністрови голову і от бачиш вернула домів під свою стріху.

— Або-ж ваша крисаня походить з нашої хати?

— А ти гадав не з нашої? Не то що з нашої, але й з тої самої соломи, що та чорна стріха на хижі.

Забув Стефан маленький сварку з тим... з тим... арендаровим руденьким, куртоногим, з дрібонькими пейсочками, розважав над судьбою дідуневої крисані: стілько світа впарила, стілько наїздила ся, стілько волї й неволї зазнала і на кораблі і на міністровій голові сиділа, аж напослід до себе вернула. Уже не вертав ся на селище д товаришам, сидів весь день у хижі, помагав плести рогізки: пряташ злишне тринє, приносив лепеховаті снїпки, а з них витягав що найдовші, що найкрасші фалудинки і пхав дідуневи в руки. Того дня вечером довідав ся, що за три дні піде уже до школи. — То значить позавтра — подумав. — Господи Боже! а то буду парадувати в моїй зеленій крисани як колись тут у сьвятий день успенський з татуньом до церкви.

(Конець буде).

Українські товариства у Львові.

Український рух у Львові проявляєть ся передовсїм в численних товариствах. У Львові мають осідок наші великі фінансові інституції: „Краєвий Союз Ревізійний", „Краєвий Союз Кредитовий", „Днїстер", „Банк Земельний", що уділяють позичок, ведуть каси ощадности і переводять инші грошеві справи; „Днїстер" є також одиноким українським асекураційним товариством. Сї товариства обертають річно міліонами корон.

Побіч них є менші кредитові товариства: „Товариство урядників і сьвященників", „Повітове товариство кредитове", товариство „Земля", що займаєть ся парцеляцією; вони також розвивають ся дуже гарно і скоро дорівнають старшим інституціям.

Торговлю організує „Народна Торговля", щк замінила ся в „Краєвий Союз торговельний"; у Львові має склеп і великий склад товарів і пивницю з винами; тут відбувають практику хлопці, що хочуть присьвятити ся торговлї.

Стрийський „Краєвий Союз господарсько-молочарський" має у Львові три склепи з маслом, яйцями, медом і т. и. „Власна Поміч" має склеп з мішаними товарами і улекшує своїм членам купно споживних артикулів. Консумційне товариство „Відродженє" має на цїли закладати молочарнї, гостинницї і т. и. До Львова перенесло ся також товариство „Сїльський Господар". Товариство „Труд" веде робітню біля, суконь і т. и.; свої вироби продає у власнім склепі. „Сокільський Базар" має склеп з папером і приладами до писаня. Товариство „Достава" веде торговлю церковними річами. „Народна Гостинниця" удержує готель, при котрім є каварня і реставрація. Велику друкарню і переплетню веде „Наукове Товариство ім. Шевченка". Число приватних українських підприємств зростає з року на рік.

Крім згаданих висше маємо ще дві українські друкарнї і три переплетнї та одно лїтоґрафічне заведенє; є робітнї столярські, слюсарські і каменярські; є Українцї позолотники, малярі, лякерники; кравецькі і шевські робітнї; будівельні підприємства; торговлї нафти, мішаних товарів, овочів і цукру, цьвітів і насїня; молочарнї, реставрації, цукорня; пекарня, фабрика содової води; фабрика дахівок, фабрика машин до виробу цементових дахівок і т. и.

Львів є найголовнїйшим осередком полїтичного і культурного руху галицької України. Тут мають свій осідок заряди трох ураїнських партій: національно-демократичної, соціяльно-демократичної і радикальної. У Львові виходить 20 українських часописий: Господарська Часопись, Земля і Воля, Громадський Голос, Дзвінок, Діло, Економіст, Записки Наукового Товариства імени Шевченка, Лїтературно-Науковий Вістник, Місіонар, Народна Часопись, Народне Слово, Наша Школа, Нива, Основа, Письмо з Просьвіти, Правнича Часопись, Руслан, Самопоміч, Свобода, Учитель; крім сього виходить богато неперіодичних видавництв і книжок та брошур ріжного змісту. Виданєм книжок займаєть ся україн.-руська видавнича спілка, Просьвіта, Українська Накладня і инші товариства та приватні особи. Книжки продає велика книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка. Наукою опікуєть ся Наукове Товариство ім. Шевченка, в котрім гуртують ся люди, що посьвячують ся українській історії, лїтературі, праву і всяким иншим наукам; подібну діяльність веде „Товариство прихильників укр. науки і штуки". Просьвітну роботу веде товариство „Просьвіта", щи закладає читальнї і бібліотеки, видає книжки для народа, „Письмо з Просьвіти" і подає своїм членам поради в усяких справах. Школами опікуєть ся „Руське Товариство Педаґоґічне". Популярні виклади розпочало „Товариство укр. науковових викладів ім. Петра Могили". Театром займаєть ся „Драматичне товариство ім. Котляревського" та нове товариство „Людовий театр". „Руська Бесїда" має в заряді український народний театр, що дає представленя у всїх містах Галичини; „Руська Бесїда" веде також укр. людовий театр; окремий театральний комітет збирає складки на будову театру; дотепер зібрано 220.000 К і куплено площу на театральний будинок. Музицї присьвячене „Музичне Товариство ім. Лисенка", „Львівський Боян" і Академічний хор „Бандурист"; Висший музичний інститут дає науку сьпіву і гри на ріжних інструментах. Руханку (ґімнастичні вправи) веде тов. „Сокіл". В товаристві „Відродженє" гуртують ся противники алькоголю. Є товариства, в котрих збирають ся люди одної професії. Учителї мають „Учительську Громаду" і „Взаїмну поміч учителів", адвокати і судді „Товариство українських правників"; духовенство „Товариство сьв. Павла" і „Товариство сьв. Андрія"; дяки „Дяківське товариство"; церквами опікуєть ся „Товариство сьв. Петра". Инші товариства мають на метї розбуджувати товариське житє: „Вільна Громада", „Жіноча Громада", „Руська Бесїда". Академічна молодїж має товариство „Академічну громаду", „Руську Поміч", „Основу" (для техніків), „Кружок правників" і згаданий вже „Бандурист".

СПРАВОЗДАНЄ УПРАВИ ФОНДУ ІМЕНИ О. СТЕФАНОВИЧА.

(Від 25. червня до 16. вересня 1911 р.)

(Дальше).

Дохід.

На вічу в Карнеґі, Па. дня 13. серпня с. р. зложили: о. Ол. Ротко 10.00, Ант. Астряб 1.00, Стеф. Корба 1.00, Йос. Левицкий 1.00, І. Білик 1.00, Мат. Ґавронський 1.00, Гр. Вархоляк 1.00, С. Пелех 1.00, Ів. Клїнош 1.00, о. Гр. Куль. Цмайло 1.00, о. М. Данилович 1.00, Ст. Сердинський 1.00, Вас. Заґурський 1.00, Ів. Копчак 1.00, Петро Качмар 1.00, Стеф. Мигаль 1.00, Вас. Мізик 1.00, Яцко Гойсак 1.00, Гавр. Мосцївський 0.50, Дм. Кос 0.50, Анна Зінска 0.50, Мілька Ханаз 0.50, Теодора Мосцївська 0.50, Іл. Пошівчак 0.50, Мих. Мудрак 0.50, Іван Гаванчак 0.50, Гр. Скрут 0.50, Юстина Щерба 0.50, Кат. Хвалик 0.50, Матій Басалиґа 0.50, Лука Кравчишин 0.50, Мих.-Кравець 0.50, Ів. Корба 0.50, Ів. Зарічняк 0.50, Мих. Книш 0.50, Мих. Старанка 0.50, Ів. Адзима 0.50, Ів. Гибай 0.50, Мих. Сивий 0.50, Ів. Понтус 0.50, Дм. Мосцївський 0.50, Ів. Мосцївський 0.50, Гав. Василишин 0.50, Анд. Слабка 0.50, Тимко Мазурек 0.50, Ів. Шийка 0.50, Марія Корба 0.50, Борис Зінський 0.50, Ант. Рак 0.50, Андрій Кос 0.50, Онуфрій Копко 0.50, Ів. Козар 0.50, Ів. Сомбрат 0.50, Петро Брандаґура 0.40, Л. Лучка 0.25, Кость Валявський 0.25, М. Пісьо 0.25, Осип Корба 0.25, Ів. Данковський 0.25, Розалія Заґурська 0.25, Яцко Гаркас 0.25, Мих. Гірчик 0.25, Мирон Остаф 0.25, Андрій Задиляк 0.25, Мих. Бандаровський 0.25, Настуня Пелех 0.25, Ол. Гончар 0.25, Тимко Басалиґа 0.25, Петро Салей 0.25, Савка Тараз 0.25, Яцко Базар 0.25, Дм. Мудрак 0.25, Ант. Грабовський 0.25, Ф. Салашник 0.20, Ст. Мигаль 0.25, Анд. Вовк 0.10, Орест Деревяник 0.10.

На хрестинах у п. П. Бекиша в Пітсбурґу, Па. зложили: Дмитро Іванців 1.50, Мих. Кримський 1.00, Петро Бекиш 1.00, Микола Іванців 1.00, Ів. Коруна 1.50, Марко Федунок 1.00, Порфир Гайдук 1.00, Матвій Андреїв 0.50, Мих. Дриґайло 0.50, Захар Кравчишин 0.50, Розалія Словацка 0.50, Настя Бекиш 0.50, Андрій Федьків 0.50, Катерина Согулко 0.50, Павло Баран 0.20, Мих. Коруна 0.25, Олекса Данилюк 0.25, Олекса Гречух 0.25, Яць Федунок 0.25, Дамян Гайдук 0.50, Дрібні

(Конець буде).

ВІД РУСЬКОГО ТОВ. ПЕДАГОГІЧНОГО У ЛЬВОВІ.

Жертви на цїли Р. Т. П. зложили в місяци серпни слїдуючі Добродії в коронах:

А. Плесканка, Гординя 1, Н .Кулинич Камінка лїсна 2, З розпродажи дарованих писанок 35, Телїшевська Бібрка 3, Вол. Дольницкий Перемишль 1. М. Посацкий Прислави 1, М. Баран Ролів, 5, О. К. Ясеницкий, Балигород 1, О. М. Устияновський 1, О. М. Осїдач 1, О. І. Моровський 1, Волод. Соколовський Товмач 1, В. Бучинський Пресівці 0.50, о. А. Лотоцкий Тростянець 2, о. В. Яремак Настасів 6, Ал. Онисько Станиславів 1, через Ред. „Дїла" О. Кольмирова Тернопіль 1, С. Марехт Буців 4, і Т. Борисевич Самбір 5, А. Микитюк Пилипи 0.40, Теод. Зубрицкий 10, Гр. Білик Вадовицї 5.50, П. Прус Соколя 1, Христіянсьаа Громада Борислав 500, Ст. Козакова Жеґестів 6, Ст. Маскула Ясло 2, Ник. Никорович Вашківцї 6, Радник Левицкий Станиславів 30, Ол. Савула Серни 4, Анна Добрянська Ст. Самбір 21, Гр. Кородій Девятин 1, Ір. Робаківна Жабє, збірка 2, Ів. Казановський Волощина 0.50, Читальня „Просьвіти" Нараїв 2, Ф. Сохнацка Львів 1, Гр. Залуцкий Підгірці 1, А. Костів Охів 2, З пушки в Товаристві 3.33; Вас. Слюзар Львів 0.50. Ів. Цьорух, Львів 1, Добжиньска Львів 1, Басара Йос. Львів 0.10. Притім просимо всїх наших Добродїїв і прихильників, щоби впливали на тих, що жадають при виплатах потверджень, остемпльовуваня тих потверджень марками Руського Товариства Педаґоґічного.

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Їх Преосьв. Стеф. Сотер Ортинський, перший руський Епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Постуnак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

„Руський Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

Р. Н. Союз платить:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1,000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" (половину посмертного) $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг, або рук $1,000.00, б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Если отець родини в шпиталю божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Усіх Вп. п. місцевих секретарів

відділів Р. Н. Союза просить ся братскі оголошеня в справі мітінґів призначені до друку в рубриції „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб зони найшли ся в редакції найпізнійше в понеділок рано того тижня, у яким мають бути поміщені в часописи. Усї оголошеня, які прийдуть до редакції пізнійше як в понеділок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 1968 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Дмитро Фецишин отримав як посмертну запомогу по жені Марії з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Чісгольм, Мінн. 17 серпня 1911.
Дмитро Фецишин.
Сьвідки:
Ілько Лазоришак,
Михайло Косяк.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 37.
Петро Куречка, предс.
Петро Жентичка, секр.

Ч. 1970 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Василь Пивовар отримав як посмертну запомогу по жені Марії з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Майнерсвіл, Па. 13 вересня 1911.
Василь Пивовар.
Сьвідки:
Миколай Трияновський,
Антін Гадик.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 78.
Василь Крамар, предс.
Й. Вайда, секр.

Ч. 1975 КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Дмитро Бурчак отримав як надзвичайну запомогу за калїцтво з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Гейзелтон, Па. 20 вересня 1911.
Дмитро Бурчак.
Сьвідки:
Берті Гаврілля,
Іван Демчак.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 185.
Йосиф Стець, предс.
Петро Семута, секр.

Ч. 1987 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Стефан Котик отримав як посмертну запомогу по Луці Котик на похор. кошта з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Маганой Плейн, Па. (дати неподано)
Стефан Котик.
Сьвідки:
Гавриїл Сопко,
Йосиф Кіцак.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 28.
Юліян Муха, предс.
Іван Криба, секр.

Ч. 1988 КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Мартин Марцій отримав як надзвичайну запомогу ухв. річним засіданем з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Ром, Н. Й. 16 вересня 1911.
Мартин Марцій.
Сьвідки:
Олекса Гульцьо.
Михайло Войтович.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 28.
Стефан Ярема, предс.
Пилип Горбаль, секр.

Ч. 1993 КВІТ $800.00
на вісїмсот долярів, котрі місцевий Уряд отримав як посмертну запомогу по Прокопі Святковськім з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Гейзелтон, Па. 21 вересня 1911.
М. Мардиняк.
Сьвідки:
Василь Костів,
С. Ганцес.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 85.
М. Мардиняк, предс.
А. Романчак, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ВІЛКСБЕРИ, ПА. Братство сьв. Василія Вел., від. 278, подає до відома своїм членам, що дня 29-го жовтня с. р. відбуде ся посьвяченє братського прапора (фани). Кождий член має явити ся вже перед десятою годиною рано в галї церковній, щоб точно о десятій години бути в церкви. Неявивший ся член підлягає карі $1.00. Рівночасно просимо і другі місцеві сполки, як: Бр. сьв. Николая, Бр. сьв. Івана Хрестителя і Тов. Марка Каганця, щоб зволили прибути на се наше торжество. Того самого дня відбуде ся також місячний мітінґ. Хто не єсть членом жадного братства, най приходить до нас, а радо його приймемо.— Йосиф Котик, предс.; Василь Коваль, кас.; Михайло Білянський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 14-го жовтня с. р., о 8-ій год. вечером, в гали під ч. 257 E. Houston Str. Вибір нового уряду. Неявивший ся член буде покараний гривною 50 ц., а урядник 1 дол. — М. Тарновський, предс.; Амбр. Титла, секр.

КЕНОНСБУРҐ, ПА. Сестр. Покр. Пр. Богор., від. 101, повідомляє свої членкині, що мітінґи будуть відбувати ся в кожду четверту неділю по першім, під ч. 108 Buffalo Hill. Звертає ся увагу, що після ухвали мітінґу з 24-го вересня с. р. неявивша ся членкиня на мітінґ заплатить 25 ц. а уряди. 50 ц. кари. Мітінґи починають ся точно о 2-ій год. по пол. — Зуз. Вінар, предс.; М. Ваврек, кас.; А. Ярковська, секр.

СВОЄРС, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 197, подає до відомости членам місцевим і позамісцевим, щоби кождий явив ся на мітінґу дня 15-го жовтня с. р. о год. 2-ій по пол., бо суть дуже важні справи до полагодженя. — Н. Господар, предс., Л. Лазор, кас.; Анд. Лужецький, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта", від. 204, повідомляє всіх членів, що місячний мітінґ відбуде ся в суботу дня 7-го жовтня с. р. в гали під ч. 134 E. 7-th St. о 8-ій год. вечером. Неявивший ся член заплатить 50 ц., а урядник 1 дол. кари. На мітінґу будемо принимати нових членів до Тов. „Просьвіти", без вступного. — Йосиф Хомів, предс.; 147 E. 4 Str, Іван Жовнір, секр., 331 E. 5 Str. New York City.

Позір! Позір!

Великий Концерт

в честь 100-лїтних роковин нашого незабутнього поета

МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА,

що збудив галицьку Русь з вікового сну,

устроює

Братство сьв. Петра і Павла, від. 165 Р. Н. Союза в Борнсайд-Чікаґо, Ілл.

в неділю, дня 15-го жовтня с. р.,

в гали п. Йосифа Тайхнера, ч. 1200 Woodlawn Ave., cor. 93rd Street BURNSIDE, — CHICAGO, ILL.

На програму складають ся продукції хору під діриґентурою п. Т. Костюка, сольові сьпіви і т. п.

Члени братства мають явити ся в означеній гали, о години 1-ій пополудни в уніформах, під загрозою кари 50 центів.

По концерті пічне ся баль.

Вступ на концерт і баль тільки 35 цент. від мущини, а 15 цент. від женщини.

Музика добірна.

На се наше сьвято запрошуємо сердечно усї сусїдні братства, як з West Pullman, Whiting і South Side Chicago.

Комітет.

Позір! Позір!

Перше представленє!

Товариство „Запорожська Січ", Від. 251 Р. Н. Союза, в Клївленд, О.

відограє сценічний образ в трех діях з житя хліборобів в Галичині:

„СТРАЙК"

В СУБОТУ ДНЯ 28-го ЖОВТНЯ С. Р.,

в Польонія Гали, на College Str.

Особи:

Вокомон Підскакевич .... п. Василь Волянський
Реєнтий .... п. Іван Сенчина
Настуня .... п. Катерина Бривка
Маруся .... п. Пелагія Брунарська
Іван .... п. Іван Завацький
Семен .... п. Йосиф Сенчина
Василь .... п. Стефан Модний
Василиха .... п. Юлїя Спріяка
Никола .... п. Антін Шведик
Матїй .... п. Іван Петрівський
Мортко .... п. Модест Завінський
Павлуньо .... п. Стефан Лавука
Юрко .... п. Юрко Чеґін
Жандар .... п. Михаїл Лавука

По представленю відсьпіває сольо: „Як бим була я зазуля", п. Лев Кошнїр, та сольо скрипкове при акомпаніяменті фортепяну: „Cavatina", яке відограють Юрко Чеґін (скрипка) і Олена Чеґін (фортепян).

Початок представленя точно пів до осьмої вечером.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ.

Добірна музика, добрі напитки і сьвіжі закуски. — Всїх Вп. Родимців, так місцевих як і околичних до ласкавої участи сердечно запрошує

Комітет балевий.

Подяка.

На жаданє п. Петра Вітів, з Derry, Pa. отсим складаю всім, що зложили на весїлю Михайла Філовят на „Рідну Школу" на руки тогож $4.25 сердечну подяку. Гроші заслано до секретаря комітету фонду бл. п. о. Н. Стефановича. Слава Ісусу Христу!

о. М. Данилович

Пошукуване.

Де є мій тато, Демко Ціхонь? 19 літ тому як приїхав до Америки і перебуває десь в Пітсбурґ, Па. Я, Марта Ціхонь приїхала тут і перебуваю у Гната Ціхоня. Хтоб про него що знає, або він сам, най пишуть на адресу: — John Hrubyj, Box 551, Terryville, Conn.

КАЛЄНДАР.

ЖОВТЕНЬ.

н. ст.	Днї	Руські сьвята
5	Четвер	Фоки, Іони пр.
6	Пятн.	†З. Іоан. Хр.
7	Субота	Теклї перв.
8	Недїля	Евфрозини
9	Понед.	Іоана Богосл.
10	Вівтор.	Калистр. м.
11	Середа	Харитона

НОВИНКИ.

¶ **У московській яничарні!** Дня 7. м. м. відбувало ся — як пишуть до „Дїла" — на стації Вибранївка дивне видовище. Коло громадки малих, заплаканих, десятилїтних хлопців — товпились тати і мами і цїкаві жидки. Серед громади кричав старий сивий сьвященик: „Що будете слухати Українчиків? Що вам дасть Україна? Я цїлу пенсію страчу для вас, а ви не хочете їхати". Се А. Яворский, греко-кат. парох Борусова, відвозив малї дїти з Бринець до Києва, щоби там виховати їх на вчених чорносотенцїв. Дїти плакали, утїкали, та збаламучені батьки ловили їх і на силу приводили до батюшки. Се перший транспорт до московських яничарень, а по сїм мають наступити численнїйші. Радуй ся, греко-католицька церкве, а Тобі, Консисторіє, честь і слава за таких „маститих" духовників.

¶ **Сторонники ґр. Бобрінського віцемаршалками повітових рад.** На веснї с. р. русофіли з „Прик. Руси" підняли великий шум, коли довідали ся, що цїсар не затвердив о. Сеника в урядї заступника маршалка повітової ради в Жидачеві; про „гоненія" русскихъ въ Подяремной Руси" писало ся так, що ось вже прийшла хвиля, коли всїх Росіян в Галичинї будуть замикати в австрійські тюремні казамати. Що се писало ся ad usum російських державних кругів для вимушеня від них більше пособій в видї рублїв для русофільських менерів і товариств, се звісно, бо серед значної части галицько-польської суспільности, навіть офіціяльної, русофіли і нинї не стратили на вартости. Вправдї о. Сеника не затвердили, але польські пани з жидачівської повітової ради вибрали в місце Сеника о. Юркевича, рівнож русофіла з під дудикевичівського прапора так, що на чолї жидачівської автономії стоїть тепер Поляк в спілцї з Москалем. Таке саме стало ся тепер і в Лїську, де затверджено вже вибір п. Романа Бачиньского, нотаря в Лїську, на віцепрезеса лїської повітової ради. П. Роман Бачиньский є ярим русофілом-дудикевичівцем, грає ролю істінно-русскаго, орґанізує і ширить російщину в лїськім повітї, основує і піддержує російські політичні і просьвітно-економічні товариства, взагалї являє ся головним менером російської іредентн на пограничу Лемківщини. Тепер ся його робота — під кождим зглядом шкідлива з точки австрійських державних інтересів, буде могла розвинути ся ще інтензивнїйше, бо будучи фактичним повітовим маршалком, п. Р. Бачиньский буде мати тисячні средства поширеня російщини в повітї. Повисші два факти не спорадичні, противно, на цїлій лїнії ще нинї можемо ствердити, що полїтика Пініньских і Потоцких в висуваню і попираню галицьких Росіян проти широкого українського руху ще нинї не перевела ся, та се не перешкаджає ґоспод. „—во" і кумпанії в „Прик. Руси", „Кієвлянинї" і „Новом Времени" кричати про нечуваний гнет Росіян в Галичинї і то через Поляків до спілки з Українцями.

¶ **Українська бурса в Горлицях.** Повіт горлицький являєсь найсильнїйше заселеним Русинами Лемками, бо на 89 громад разом з містами є 44 громад чисто руських а на 300 учеників в ґімназії є 80 Русинів, отже число досить поважне. З того приводу ідейнїйші одиниці, які щорічно побільшували ряди Українців Лемківщинї — вже заздалегідь подумали, що бурса в Горлицях являєть ся річию конечною і що зовсїм певно розвиватись буде. Тому зорґанізували найперше філїю руського товариства педаґоґічного, а опісля при філії основали й українську бурсу. В першім роцї т. є. 1910—11 прийнято до бурси 12 питомців, 9 з ґімназії а 3 зі школи народної, і сей рік закінчила бурса щасливо, бо не лише без дефіциту, але дещо остало ся готівки і всї питомцї перейшли з добрими поступами до кляс висших. Піддержу сеї бурси завдячуємо в першій мірі таки самим Лемкам, що суть в Америцї на роботї, а належать до „Р. Н. Союза".

На сей рік хоча зголосило ся 22 питомцїв до нашої бурси, та на жаль могли ми приняти лише 17, бо годї було серед страшної дорожнї й браку відповідних мешкань знайти догідного дому на приміщенє 22 питомцїв. З того приводу задумали — тепер — поступити значний крок наперед і згодили дім за 17.000 К, до якого по заплаченю і по усуненю льокаторів впровадимо всїх питомцїв. А що гроший у нас обмаль, а члени наші можуть зложити лише на сплату рат, тому рішили ми затягнути позичку на купно дому, бо лїпше нам сплачувати рати позички як річно платити 1.000 К за винайм мешканя. Ми сподїємо ся, що 40 і кілька наших членів т. є 32 учителїв, 5 сьвящеників і кількох з инших декастерій дадуть повну запоруку, що наша бурса як найкрасше процьвітати буде.

До Горлиць прийшло двох Русинів ґімн. професорів, а й катехит має прийти цїлком певно, бо на 6 кляс для 80 учеників катехит сталий є дуже пожаданим. Філїя а властиво п. Т. П. стягнув просьбами в протягу трех лїт 20 учителїв Українців в Горличчину, що додатно впливає на пробудженє Лемківщини. В кінцї додати належить, що бурса в Горлицях є одною з найкраще розвиваючих ся бурс на Лемківщинї, а наколи дїло буде вже в наших руках, то в слїдуючім роцї цїлком певно буде мати 50 питомцїв. — З „Народного Слова".

¶ **Відшкодованє для родини бл. п. Бертолєта,** учителя французького язика, що згинув підчас звісної дрогобицької масакри в сумі 10.000 корон має виплатити австрійське правительство. Сейчас по катастрофі, французьке правительство посередництвом свого консуля зажадало безпроволочного розгляненя справи і відшкодованя для родини погибшого. Австрійське правительство, хоч офіціяльно до сего не обовязане, заняло ся ексгумацією тїла і перевезенєм до Франції та заповіло висше згадане відшкодованє. Можна надїяти ся, що високе ц. к. правительство зглянеть ся і на своїх горожан в рівній мірі як на чужинців, та виплатить якесь відшкодованє семям, яких сини і батьки погибли або потерпіли рани в скандальній дрогобицькій масакрі.

¶ **Нове виданє сьв. Письма** на русько-українській мові в перекладї П. А. Кулїша і д-ра Івана Пулюя. Директор британського і заграничного біблїйного товариства сповістив професора Пулюя, що у Відни розпочато вже друк четвертого виданя сьв. Письма.

¶ **Польський ґраф убийником.** Перед окружним судом в Варшаві відбуває ся в сих днях карна розправа проти ґр. Богдана Ронїкера і його спільників Фелїкса Завадзкого і Антона Сєміньского, обжалуваних о скритоубийче убитє для особистої користи Станислава Хшановского 17 лїтного ученика реальної школи. Мотивом злочину була жажда загорнути спадщину по Хшановскім; іменно по смерти Хшановского маєток його був би дістав ся його сестрі, а жінцї Ронїкера. Кромі того пофалшував ґр. Ронїкер векслї на імя убитого, на суму 100.000 рублїв, і хотїв викрутити ся від одвічальности. Розправа потриває пару тижнїв.

¶ **Голод в Росії.** Хоч як запевняють російські урядові дневники, що в Росії не грозить нїяка небезпека голоду, то все таки ми мусимо вірити, що неурожай в деяких околицях дуже діткнув населенє, коли правительство упередило обіжником ґубернаторів про можливість вибуху пошестних недуг з причини лихого відживлюваня. Тов. „Червоного Хреста" робить вже в сїм напрямі великі приготованя. Творить санїтарно-поживні стоваришеня і висилає деякі віддїли до найбільше неурожаєм навіщених околиць, як до українських областий, акмолїнської, турґайської і оренбурської ґубернії. Найгірші вісти про наближаючий голод приходять з оренбурської ґубернії, відки вже 14. серпян с. р. доносив голодовий комітет про великий неурожай. Також не добрі вісти приходять з саратівської і самарської ґубернії. В деяких областях є населенє по просту в розпуцї, а ґубернатор казанської ґубернії велїв законно здержати всякі супружества. Словом, голод прибирає що раз страшнїйші розміри. Конї продають по 2 рублї 50 копійок за штуку, телята по 40—70 копійок за штуку, корови по 10 рублїв. Коли отже населенє віддає майже за безцїн своє найлїпше добро, то се є вже доказом, що голод не за горами.

¶ **Копальня дубового дерева.** В однїй місцевости на російській Українї є дуже цїкава копальня, в котрій не руду залїза, анї вуголь, але дубове дерево викрито. Дерево се дуже добре заховане, має дуже гарну, ріжноманїтну краску. Вістка про се може видавати ся декому неімовірною, та одначе через те не перестає вона бути нїяк правдивою. При реґуляції одної ріки на її днї найдено дубові пнї, а при докладнїйшім розслїді показало ся, що на просторі 200 квадратових кільометрів є під рікою цїлий лїс дубових пнїв в дуже добрім станї. Щасливий властитель ґрунту, через котрий перепливає ріка, заробить на сїм дереві, бо воно дуже добре надає ся для виробу гарних річий, тому, що має гарну ориґінальну краску. Дотепер нараховано 500 тисяч дубових пнїв в тій копальні.

¶ **Відкритє нового племени.** Один з начальників Забайкалського краю в сибірській Росії, переїзджаючи недавно долину ріки Мензи, найшов там досї невідоме племя, зване **денатуйським**, котре має свойого власного начальника. До приїзду сього начальника нїхто нїколи ще не заїздив до оселї сього денатуйського племени і тому воно мало повнїську самоуправу. Тепер винайдена денатуйська оселя буде замінена в одно велике село, котре дістане урядового управителя.

¶ **Підкиненє дитини в театрі.** До директора виленського театру прибули дві панї в гостї і при тій нагодї зложили йому кіш цьвітів. Якеж однак було здивованє директора, коли по виходї приємних пань, як в кабінетї його почали збирати ся артисти, з коша почув ся плач дитини. Знайшли дитину а біля неї лист, в котрім якась нещасна просить о опіку над немовлятем. Дитиною заняли ся артистки.

¶ **Кара смерти в Франції.** В французькім містї Тульонї розстрілено на присуд военного суду двох морських вояків, що в цїли грабіжи убили свойого товариша. Смерть їх була страшна: обох їх вели сьвященики при звуках „Марсилїянки", народного француського гимну на місце страченя, котре було вже обступило кільканайцять тисяч війська. Коли обох засуджених вояків привязали до стовпа і завязали їм очи, один з них почав кричати і просити, аби йому дозволили дивити ся на тих, що будуть його стріляти. Але нїхто його не слухав, а двох підофіцирів на даний приказ сейчас вистрілило їм в голову. Відтак при звуках народного француського марша перемашерувало попри трупів все військо, аби тим наклеймити страшне убійство, котрого допустили ся розстріляні вояки на своїм товариші для марного зиску.

¶ **Статистика віроісповідань.** Єзуїт Крозе видав тими днями третий том церковного підручника, в котрім подає в приближеню численність визнавців усїх істнуючих на сьвітї віроісповідань. Після сеї статистики, около 1908 р. було серед всесьвітної людности, що виносила 1561 міліонів людий, — 618 міліонів християн (39·6 проц. всеї людности), 13 міліонів Жидів, 207 м. магомедан, 49 м. таоістів і шінтоістів, 210 м. браманів, 125¼ м. будистів, 240 м. визнавцїв Конфуція і поклонників памяти предків, 91·5 м. фетиnистів і инших поган, 7 і пів м. котрих не в силї визнати, яким вони богам покланяють ся.

¶ **Система дещевого харчованя.** Данський лїкар, д-р Гінгеде, виступив із пропозицією дешевого харчованя, так важного в часах теперішної дорожнечі. Після його обчисленя, людина може при теперішних цїнах харчувати ся дуже добре за 22 центи денно, а навіть за 17 а то й за 15. Треба лише усьвідомити собі, що зовсїм не потрібно їсти мяса. Д-р Гінгеде виходить із такого заложеня: Коли правдива моя засада, що пр. фунт бараболь має таку саму харчову вартість, що фунт худого мяса, то розвязка дорожняної квестії буде легка. Обчислїм лише, як великою втратою для народного господарства є се, що даємо худобі їсти земні плоди на се, щоби опісля зїдати сю худобу. Цїлий запас поживи, потрібний до вдержаня зьвірят при житю (витвір тепла) йде при сїм на марне. А ходить тут о втрату таку велику, що означаючі числа можуть спричинити заворот голови. Тому радить він їсти страви як найдешевші, очевидно ростинні: моркву, бараболї, буряки, ячмінну та вівсяну кашу, біб, фасолю, капусту, молоко і т. д. й запевняє, що люди чути-муть ся таксамо добре, як тодї коли їдять штрасбурські паштети та індики з труфлями. Але треба сповнити одну важну умову, а саме, що не треба їсти в певних сталих порах, а лише тодї, коли чуємо ся голодними. Люди, що їдять в сталих порах, часто не мають тодї, коли сїдають до стола, апетиту, мусять, щоби їсти, урозмаїчувати їдженє ріжними кулїнарними штучками. Натомість люди, що їдять тодї, коли хочуть їсти, не потребують сего урозмаїчуваня, але їдять усе з охотою, бо як відомо, голод се найкрасший кухар.

Без праці.

(Казка Івана Франка.)

(Дальше.)

VII.

Побачивши ся на вольнім, яснім сьвіті, Іван зачудував ся не абияк. Коли недавно тому йшов з Дідом, то йому здавало ся, що находить ся в якійсь стороні зовсім невідомій, серед величезних скал, трохи не до самого неба високих гір і бездонних ярів. А тепер він побачив ся в місцовости добре йому відомій, де ліс був рідкий, гори невисокі, скал ані сліду, тай яри не глибші по над звичайну міру гірських провалів. Зміркував, що находить ся недалечко того місця, де сидів іноді вийшовши в ліс і де лишив свою сокиру зарубану в пеньок. Туди він і направив свої кроки.

Ішов не можучи з разу розміркувати докладно все те, що з ним стало ся. Чув ся тілько дуже вдоволеним, спокійним і певним, мов фляшка наповнена водою аж по саму шийку. Навіть їсти йому не хотіло ся. Одно тілько знав, що може бажати чого хоче, а все йому буде сповнене. Та тілько не знав іще, чого має бажати в даній хвили.

Перше, що йому ясно стало в памяти, була сокира і дрова.

— От коби то — подумав собі Іван — заким я прийду на місце, моя сокира була така мудра і сама дров нарубала, а ґосподар щоби збожеволів та з возом по ті дрова сюда виїхав, отсе було-б гарно.

В тій хвили Іван почув справді в лісі страшенний стукіт та траскіт, немов-би сто сокир нараз пустило ся рубати сухе галузє. Майже рівночасно почув також туркіт і бренькіт воза, що їхав по нерівній лісовій доріжці. Поки дійшов до свойого місця, вже ґосподар кінчив накладати на віз сухі гиляки. Набір був величезний і ґосподар дуже вдоволений.

— Добре ти зробив, небоже, — мовив він до Івана, — що ти так розпорядив ся. Тілько що ми скінчили в поли свою роботу, коли отсе прибіг той хлопчик, що ти його післав. „Нанашку — каже, — казав Іван, щоб ви зараз їхали до ліса. Він дров наладив гук, а лісничий по обіді поїхав до міста і через помилку лишив рогачку отворену". Ну, але-ж ти небоже мусів звивати ся, коли ти за пів години здужав назбирати і нарубати таку величезну купу сухарини. Таж сего-б іншим разом і два хлопи за цілий день не наладили! Я й не думав ніколи, що ти такий робітник. Знаєш, сих дров нам вистарчить до самої глухої осени.

Іван слухав сеї похвали, і хоч їй не дивував ся, бо знав, як воно се склало ся, то все таки робило ся йому якось троха встидно. Тому-то кинув ся допомагати ґосподареви складати дрова на віз, але де там! Все, чого тілько доторкнув ся, летіло і рвало ся йому з рук і укладало ся само на те місце, де було треба, укладало ся далеко ліпше і щільнійше, ніж-би се зумів був зробити сам Іван. Хотів бодай допомогти ґосподареви обвязати наладований віз зелізним ланцухом, щоби набір добре держав ся, але й ланцюха не міг дотулити ся — той тілько мигнув, дзоркнув, віз затріщав і вже був обвязаний і обтягнений так, немов-би його тягло десять хлопів. Віз був готовий. Ґосподар уже запрягав коні. Рушили.

— Ой Іване, — скрикнув переляканий ґосподар, глипнувши з боку на величезну фіру дерева, супроти котрої мізерні хлопські коненята виглядали достоту мов миши, — щож се ми наробили! Такого тягару ми й з місця не рушимо. Попсуємо коні! Де-ж вони зможуть дотягти такий величезний тягар, тай ще горі горбом!

— Ей, не бійте ся! — сказав Іван, поратуємо їх, якось то піде.

І приступивши до воза він узяв ся рукою за люшню. Коні, що передтим ледво з місця рушити могли фіру, тепер пішли зовсім свобідно і вільно, немов-би з порожним возом.

— Ну, робітник з тебе, Іване, — сказав радісно ґосподар, коли в кілька хвиль по приїзді до дому дрова були не тілько поскидані з воза, але також порубані, полупані і поскладані на купу під шопою. Перший раз від нетямного часу ґосподар закликав найміта до комори і почастував його горілкою, пшеничним хлібом і сиром.

VIII.

Слава Івана як „пречудного" робітника швидко розійшла ся по всему селу. Особливо ґосподар, від котрого Іван до недавна не чув ніколи доброго слова, тепер трубив о нім на всі боки мов нанятий.

— Що там за сила! що за проворність! Ні, такого робітника я ще не бачив як жию. І все сам!

— Та що, нема чому дивувати ся, — жартували богачі. — Такий лінюх через тількі літа зашанував свою силу, то й має її. Цікава річ лишень, що се йому прийшло до голови, що тепер так узяв ся до роботи? Ну, але то також певно, що тої охоти на довго йому не вистане.

Але помимо того кепковання кождий богач бажав мати Івана у себе. Ось і почали вони потаємно на перегони шанкувати перед Іваном, частувати його то горілкою то гараком і просити, щоби покинув дотеперішного ґосподаря.

— Чи такий голоколінник варт твойого одного пальця! — говорили йому. — І чого ти у него дослужиш ся? Ходи до мене, я тобі дам 50 ринських річно, шмате як Бог приказав, їсти будеш те, що й я їм, а роботи тяжкої не будеш робити.

Іван тілько десь-колись промимрив: „Нну", „Еге-ж", та „А вже-ж" та „Побачимо", пив, закусував, і ні про що не турбуючись, ходив собі мов бугай по молодій конюшині. Праця як обовязок, а властиво як тяжке ярмо перестала для него істнувати. Думки, котрі доси майже виключно приковані були до тих тачок, тепер увільнені попали в якийсь хвилевий застій, немов заснули, щоби випростувати ся, набрати сили і самостійности. Бажання Іванові не могли ще вирвати ся з обсягу наймитського житя, з меж рідного села.

— От як-би то сам пан війт прийшов просити мене до себе на службу! — думав Іван. — Сказавби я йому пару слів правди за те, що мене недавно вигаратав бучком, коли йому мої коні в житі шкоду зробили.

І справді війт прийшов і Іван наговорив йому дурниць, котрі грізний начальник громади приняв як щось таке, що йому від давна належало ся.

— Найліпше мабуть було-би служити у панотця, — подумав собі Іван. І тут уже йшов до него паламар послом від панотця і просив його прийти завтра „на клебанію", бо єгомость дуже його потребують. Панотець почастував Івана вином — першим, яке крім причастія Іван мав коли небудь в устах — і просив його, щоби йшов до него на службу.

— Прийду, панотчику, чому-ж-бим не мав прийти, — весело сказав Іван, цілуючи панотця в руку, але на думці у него було зовсім що інше.

— А коли-ж прийдеш? — запитав панотець.

— Ще нині відправлю ся від свого ґосподаря, а завтра вже буду у єгомостя, — сказав Іван. Панотець поблагословив його на дорогу і він пішов у село.

Іван був слуга одинокий в своїм роді. Не тілько робив за десятьох, але — і се була річ не менше важна і цікава — не їв нічого. Еге! Від того памятного дня, коли то привіз тілько дров з ліса, ґосподиня не бачила ложки ані хліба в його руці. І ніхто не бачив, щоб він їв. А про те за тих кілька неділь Іван розцвів і зарумянів ся, мов полевий мак.

— Що се таке з тобою, Іване, — питала його ґосподиня, — чому ти їсти нічого не хочеш?

— Я ситий, — відповів Іван. — Навіть не ставте нічого перед мене, бо я не можу їсти.

— А хто-ж тебе так участував?

— Е, се вже моя річ. І не питайте мене, бо вам сего не скажу.

Трібували вже й слідити за Іваном, де і що він їсть, але слідження ні на що не придало ся. В часі обіду, полуденку і вечері Іван щезав десь, мов камінь у воді. Не потребуємо й додавати, що Івана годував його перстінь. Коли тілько хотів їсти — а хотів він їсти зразу дуже часто, бо доси за ввесь вік мав час випостити ся на всі заставки — сідав де небудь і шептав:

— Хочу, щоби мене ніхто не бачив.

І зараз робив ся невидимий, а рівночасно на його розказ воскресали перед ним найліпші присмаки, які тілько могла видумати його бідна, хлопська фантазія: пироги з сиром, з маком, з капустою, ковбаси, печені кури, горілка з медом, медяники, хліб пленичний. Їв Іван, аж за вухами тріщало. А тепер вийшовши від панотця, одно тілько мав на думці.

— Від нині буду завсігди пити вино.

IX.

Мріям панотця о тім, щоби добути собі такого неабиякого слугу, не суджено було сповнити ся. Ледво Іван вийшов на вулицю, побачив пишну карету, запряжену четвернею огнистих коней в богатих уборах. Два лакеї крутили ся коло карити, немов шукаючи чогось, а в кариті сидів якийсь великий пан.

— От як би то чоловік міг дістати ся до такого пана на службу, — подумав собі Іван. — Я колись служив у нашого дідича, та що то за пан? Парокінкою їздив, та й то такою, що тілько тьфу! А до Львова вибирав ся три роки, тай так таки й не вибрав ся. Ні, з отсим паном певно-би чоловік не троха сьвіта побачив!

— Гей, парубче! — крикнув до него пан з карити.

Іван зняв шапку і наблизив ся до карити. Пан довгу хвилю придивляв ся йому уважно.

— Подобаєш ся мині — сказав нарешті. — Власне втік мині візник. Умів-би ти повозити четвернею? Бо з тих туманів (ту показав на лакеїв) жаден не вміє.

— Вмію, ясний пане, — сказав не надумуючись Іван.

— А хочеш вступити до мене на службу?

— Хочу! — сказав радісно Іван.

— Я князь Довгорукий, пан Чортопхайлівського ключа. Ти чував?

— Чував, ясний пане.

— Ну, так сідай-же на кізли і бери віжки в руку, побачимо, як ти вмієш повозити. Вези нас до свойого ґосподаря: заберемо твої річи і зробимо з ґосподарем обрахунок.

— Не треба, ясний пане, — сказав Іван. — Я власне скінчив свою службу і шукав іншої, то ні з ким і обрахунок робити. Річи мої лежать у певнім сховку, та я думаю, що до служби у ясного пана мині їх не дуже треба.

— Маєш рацію, — сказав хвилину подумавши князь.

Княжа четверня під Івановими руками йшла мов степовий вітер, легко, згідливо, без жякої втоми. Іван не брав навіть батога до рук, досить було йому сказати слово, цмокнути та потрясти віжками, щоби скерувати четверню куди хотів, зупинити її або спонукати до швидшого ходу. Іван розмовляв з кіньми мов з дітьми, старав ся близько познайомити ся з кождим із них, пізнати їх вдачу і норови, і здавало ся, що й коні розуміють кожде його слово. Князь не міг надивувати ся справности і тактови свого нового візника.

В найблизшім місті казав йому справити пишну лівреу, в котрій Іван виглядав мов відроджений. З незграбного, отяжілого сільського парубчака перемінив ся в хватского, вродливого молодця, на котрого так і задивляли ся люде, коли повіз гальопом перебігав містові улиці.

Та князь недовго забавляв у місті, що було осередком його ключа і де у него був свій палац. Він вибирав ся за границю, де пробувала його жінка з дочкою. А що в тих часах не було ще желізниць, то четвертня, візник і лакеї становили необхідну принадлежність уcякої панської подорожи. Особливо добрий візник був половиною поводження в дорозі, то й князь мав уcяку причину чути себе вдоволеним з того, що найшов такого візника як Іван.

Тимчасом Іван розкошував ся своїм новим становищем. Вступив він на кізли княжого повоза, мов удільний князь на свою столицю, вповні почуваючи свою вартість, і вже в хлопській веретяниці здобув собі повагу і пошану у лакеїв. Ще більше заімпонували тим лакейським душам його справність в обходженю з кіньми, його гордовита вдача, склонність до мовчанки і задуми і його незвичайна врода, що ніби цьвіт весною так і розвивала ся перед їх очима. В своїм товаришованю з лакеями вмів Іван від разу поставити себе на якімось висшім, незалежнім становищі, і не дізнав ані одної з тих прикростей, яких годі устерегти ся кождому сільському простакови, котрий попаде на службу в панськім дворі, і яких колись, служачи у свого дідича, він пізнав ся аж до нехоту.

Тепер було зовсім не те. Все забавляло, тішило і радувало Івана. Забавляла його візницька служба, а особливо часті проїзди по многолюдних містових вулицях, поміж рядами проходячого, гарно погбираного панства, поперед пишні склепові вистави або вздовж тінистих спацерових алей князівського величезного парку. Тішили його прекрасні коні, піддані його безпосередній опіці. Коней він від давна любив, але таких гарних, добрих і розумних він ще ніколи не мав під своєю рукою. То-ж і не диво, що полюбив їх найбільше з усего того, що найшов у княжім дворі, доглядав і беріг їх як себе самого, розмовляв з ними і пестив їх як своїх дітей. Не диво, що й вони від самої першої хвилі привязали ся до него, як діти. Вдоволений був Іван і з князя, котрий хоч не сипав грішми і навіть на страву слугам скупенько давав — про „трінґельди" очевидно не було й бесіди — то все таки обходив ся з ними по людськи, а для Івана був якось незвичайно ласкавий. Що правда, лакеї нишком називали князя марнотравцем і банкротом, котрого жиди швидко викинуть з батьківщини, але Івана се нічого не обходило. Страви лакейської не потребував, трінґельдів тим менше, — бажав тілько бачити сьвіт і людий, ужити житя в цілій повноті, а до того — бачилось йому — його заняте князівського візника давало йому як найліпшу нагоду.

(Дальше буде.)

СЬМІШНЕ.

Щоб не було погано.

Муж: Гляди, жінко, при моїм сурдуті лишив ся лиш один ґузик.

Жінка: Правда, що се виглядає дуже погано. Але знаєш що?.. відріж його зараз!

Між приятелями.

— Чогож ти такий зажурений?
— Жінка мені втікла.
—Тож ти повинен бути вдоволений.
— Ба... коли вона в полшпенім нею листі пише, що як її буде зле поводити ся, то поверне назад.

На фармі.

— Вп мабуть самою солию годуєте свої корови?
— А то чому так думаєте?
— Ну, бо вони мусять пити дуже богате води, коли молоко від них так чути водою.

Наші діти.

— Подумайте, пані, який то недобрий хлопчиско, сей мій Стефко: ані трошечки мене не боїть ся!

Стефко: Або то я тато, щоби мусїв боятись ся мами?

Весела гостина.

— Щож то ти вертаєш з вчерашних іменин доперва нині коло полудня?
— Ах, уяви собі іменника Павла. Він уладив знамениту гостину з трох частий.
— Якто?.. не розумію.
— Ано, перша часть гостини — в дома, друга була в кнайпі, а трета на поліції. Я властне відти тепер вертаю.

Жена: Мужу! мужу! Вставай, злодій в хаті!

Муж: Щож ти собі думаєш!? Чи то я є стація поліцийна?

Один фармер з полудня, щоб винагородити ніґра за його добру роботу питає його:
— Джімі, чи за твою добру роботу, як нагороду хочеш пять тонів вугля, чи фляшку джіну (горівки).
— Бас, — відповідає чорний — ви добре знаєте, що я палю деревом.

Діточа цікавість.

Малий Івась: Мамо, чи пси несуть яйця?

Мама (занята важною роботою): Ні, сину.

Івась: А коти несуть ся?

Мама: Також ні.

Івась: То звідкиж беруть ся яйця?

Мама (нетерпеливо): Яйця несуть кури, качки, гуси... всьо, що літає.

Івась: А чи ангели також?

Семилітний зрадник.

— Татуцю! Вчера вечер стрітили ми в парку пана Крутиголовку. Який він глупий!
— Ромку! як ти можеш говорити так про дорослого чоловіка?
— Бо, татуцю, він здибає нас тай каже: добрий день, моя золота дитинко. Я наставляю йому бузю, а він цілує зам'єсть мене — мамуню!

УЛЮБЛЕНИЙ ТЮТЮН ЧЕРЕЗ СОРОК ЛІТ.

Кождий рід чи виріб якогось товару, які вдоволювали многих людий через сорок літ, мусять бути безуслонно найліпшими для кождого купуючого.

Славний виріб тютюну Navy є власне таким. Близько через пів столітя сей тютюн був улюбленим так до куреня як і до жутя. Він є передовим родом довготятого американського тютюну а його популярність є дійсно заслужена. Просить ся всіх, котрі ще не курили сего знаменитого тютюну, який є одним з найліпших виробів славної American Tobacco Company, щоби спробували його. Наколи вони попробують, начнуть уживати його стало.

З Navy тютюну можна робити добрі папіроси. Паперці дістаєсь даром з кождою пачкою тютюну, опакованого проти вогкости і пороху.

КНИЖКИ

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Монгострадальний народ	20
Народний рух астр.-угор. Русинів	15
Оповідане про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні вірованя	20
Русько-анґлійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник за померших	10
Папері листові з вінетами, оден	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релїґійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг души	50
Горі Серце	34
Збірник Церковний, малий	70
Збірник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Души	80
Збірничок	55
Збірничок найкрасших пісень цер.	10
Ангельский хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельский хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хлїб Душі	1.80
Хлїб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Души	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими бук.	1.80
Збірник	1.90
Збірничок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Цїни і правила оголошень в „Свободі".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно оден раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ПРЕДСТАВЛЕНЬ ТЕАТРАЛЬНИХ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств ненележачих до Р. Н. Союза по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 цнт.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разі оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, виключе ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.